

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECEC

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate: Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Slovenski dom v Ljubljani

Za božič je izšel proglas zadruga »Lastni dom«, v katerem poziva ves slovenski katoliški narod na sodelovanje pri postavitvi osrednjega prosvetnega doma v Ljubljani, ki naj bi nosil ime »Slovenski dom«, in na katerega proslavljanju naj bi stal v nadnaravni velikosti spomenik utemeljitelja slovenskega podeželskega izobraževalnega dela — našega nepozabnega Janeza Ev. Kreka. Ta proglas je izšel za božič, v čemer naj bo poudarjena težnja po prerodenju vsega našega življenja v krščanstvu, obenem pa postavljena največja naloga katoliških Slovencev za bližajočo se novo leto 1939. V tem letu moramo začeti z zidanjem najpotrebnejšega ognjišča slovenske katoliške prosvete, s čimer bomo postavili tudi najlepši spomenik 40 letnemu jubileju Prosvetne zveze, pa tudi samemu Janezu Ev. Kreku, ki ga še danes nima in kakršnega bi zaslužilo njegovo prosvetno, pa tudi narodno delo. In vse to naj izpolni »Slovenski dom«.

Ni pa »Slovenski dom« samo zadeva Ljubljane, kakor morda kdo misli, temveč je pereče vprašanje organizacije celotnega našega podeželja. Ne bo to samo en prosvetni dom več, kakor jih imamo nešteto že po naših lepih podeželskih mestih, trgih in vaseh, ki se bleste poleg naših farnih cerkv kot druga katoliška vzgajališča, temveč bo to dom nad domovi, erce, iz katerega naj črpa svojo silo vse delovanje drugih domov, iz katerega naj se lije oživljajoča kri po vseh celicah in jih kot motor žene v novo gibanje, v novo pomladitev, v novo življenje. In kdo bi dvomil, da takega doma nismo kravo potrebni? Potrebno predvsem naše podeželsko prosvetno delo, ki nujno terja enotnega vodstva, ene centrale, ki bi se lahko razmaknila po svojih potrebah in eprostila vse sile, ki jih ima. Zdaj pa so centrale vsake prosvetne panoge druge, stisnjene v ozke prostore in omejene na peščico ljudi, ki ne zmorejo vsega dela in se tudi ne morejo razmakniti, kakor bi bilo treba. Odseki gostujejo pod tujimi strehami, le rahlo povezani med seboj, dočim taka narodna organizacija, kakor jo predstavlja samo Prosvetna zveza s svojo 40 letno tradicijo in svojimi stotinami in stotinami prosvetnih društev po deželi, brez ozira na druge organizacije, ki bi prav tako dobile prostor v novem Slovenskem domu, nujno terja močne erodbežnosti, zgoščenega vodstva, žive centrale kot jedra, ki naj čuva v sebi in hrani vso plodno rast! In zato morajo pri taki široki organizaciji in graditvi doma, ki naj predstavlja matico vsega našega katoliškega prosvetnega dela, sodelovati vsi člani tudi zato, da se zavejo, da grade sebi dom, sebi ognjišče, svojo lastno ljudsko univerzo! In to je stvar vsega katoliškega naroda brez izjeme, prav tako zadeva naših denarnih central kakor tudi denarnih možnosti posameznika, ki čuti notranjo potrebo in se zaveda dolžnosti sodelovanja pri graditvi takega veličastnega spomenika katoliški ideji, Kreku in narodu!

Zastojnost je vsako govorjenje o preureditvi in pomladitvi našega prosvetnega delovanja v narodu, če ne strnimo prej svojih vrst v trdno enotnost in ne damo centrali možnosti najmočnejšega razmaha. Pa ne samo to, tudi poskrbeti moramo za šolo našega izobraževalnega vodilnega naraščanja, za naše prosvetne tečaje, ki bodo vsi lahko našli mesto v tem domu. Da, ta dom bi bil namenjen predvsem njim, predvsem bodočemu pokolenju slovenskih ljudskih voditeljev, izobrazbi pionirskih četi, ki naj s svojim delom potem zajamejo vso domovino. Zato bo »Slovenski dom«, kakor si ga je zamislila zadruga »Lastni dom«, poleg poslovnih prostorov, poskrbel zlasti za stalne tečaje in šolo ter za potrebno udobnost tečajnikov. V tem domu naj se zbira in uri naš izobraževalni vodilni aparat, ki naj potem razgiba vso domovino ter jo navda z blagoslovom katoliške narodne vzgoje. Izobraziti vse narod do najvišje mere, vzbuditi njegovo narodno zavest do najbolj živega izraza in ga do dna prežeti s katoliškim duhom: to je smisel in cilj enovateljev tega »Slovenskega doma«, ki naj v največji meri pripomore k temu notranjemu prerodenju.

Ze zdavnaj bi moral stati tak dom v Ljubljani, glavnem kulturnem središču slovenskega naroda in že davno je bila izrečena želja in bili napravljeni idejni načrti. In že davno bi stal tudi dom, da ni prišla vmes denarna kriza, ki je uničila težko zbrano osnovno vsoto. Zdaj stopajo naši graditelji z novo vero in novim upanjem na delo, da rešijo čast naši največji ljudski organizaciji in našim najpotrebnejšim ustanovam postavijo lastno streho. To je dolžan naš rod dedičini preteklosti, to smo dolžni zamisliti naših velikanov Slomška, Kreka in Jegliča, ki so vsi sanjali o prerodenju slovenskega naroda v Bogu in napredku. Da danes slovensko ljudstvo, naše najširše plasti stoji tako visoko v kulturi, da nam to stonjajo zavidajo tudi veliko večji narodi, to je nemajhna zasluga slovenskih prosvetnih domov, raztresenih po vseh vaseh in zadnjih gorekih sedliščih po naši lepi Sloveniji, to je plod naših voditeljev, ki so ustvarili duhovni temelj te naše narodne združitve v duhu, to je delo Slomška, našega največjega narodnega vzgojitelja, delo Jegliča, neizprosnega borca, ter Kreka, marljivega organizatorja in drobnega delavca, to je zasluga naših katoliških shodov. In prav vedna terjatev katoliških shodov je bila zgraditev osrednjega katoliškega prosvetnega doma, srčike vsega gibanja, poroštva za katoliško bodočnost.

Kdor dela, ta ima bodočnost, kdor boče delati, ta izkazuje voljo do življenja. In voljo do življenja imajo naše kulturne organizacije, ki so si stavile nalogo, da postavijo sebi dom, ki naj

Francija bo odpovedala pakte s Poljsko in Sovjetijo

Značilen uvodnik v polslužbenem listu „Tems“

Pariz, 28. decembra. TG. »Le Temps«, ki navadno izraža naziranje francoskega zunanjega ministrstva, je objavil na uvodnem mestu članek, ki je v političnih krogih povzročil nenavadno senzacijo. Članek nosi naslov »Obveznosti Francije« in članek v njem proučuje pomen francoskih zavezništev na evropskem vzhodu, predvsem poljsko in sovjetsko zavezništvo. Brez ovinkov postavlja vprašanje, če so sploh še potrebna, če so modra in če ne bi kazalo pretrgati jih, dokler ni prepozno. »Če bi nastopila nova evropska kriza«, piše polslužbeni list-francoske vlade, »morajo vsi Francozi imeti popolno jasnost glede tega, kje so interesi Francije, kaj so njene obveznosti, kakšne so dolžnosti Francozov in kakšne so njihove pravice«.

Zveza s Sovjetijo

O zavezništvu Francije s sovjetsko Rusijo pravi članek, da je bilo sklenjeno s pogodbo z dne 2. maja 1935. Uvodni protokol k tej pogodbi pripoveduje, da Francija in sovjetska Rusija nista menili sklepati dvostranske pogodbe, marveč je bila mišljena obsejna pogodba, ki bi bila vključila tudi Nemčijo in Poljsko in ki bi bila zavarovala vse vzhodnoevropske meje, kakor je pogodba, podpisana v Locarnu, zavarovala vse meje na zapadu Evrope. Se, ko sta se Nemčija in Poljska sodelovanju odpovedali, je kot neke vrste medlo nadomestilo nastala zavezniška pogodba med Francijo in sovjetsko Rusijo. Pogodba sama je veljavna za dobo 5 let in je povsem pomerna po zadržanju Zveze narodov in sicer na člene 15. in 17. pakta Zveze narodov. Več ta zveza ne vsebuje.

Zveza s Poljsko

Članek prehaja nato zavezniško pogodbo med Francijo in Poljsko, ki je bila podpisana najprej v Parizu dne 19. februarja 1921, kasneje pa še okrepjena s pogodbo podpisano v Locarnu dne 16. oktobra 1925. Tudi ta pogodba je nastala iz potrebe, da se vzhodnoevropskim državam nudi zaveza varnosti. Tudi ta zavezniška pogodba se popolnoma oslanja na

okvir delovanja Zveze narodov. Prva pogodba, ona iz leta 1921 izhaja iz časa, ko je Poljska francosko pomoč potrebovala, kajti takrat so boljševiki naskakovali Varšavo in je Poljsko dejansko rešila Francija. Vojške obveznosti niso objavljene, pač pa so jasno izražene politične obveznosti, kajti Francija in Poljska sta se obvezali, da bosta drugo drugo vprašali za nasvet, preden bosta sklepali s kakšno tretjo državo politične pogodbe o srednji in vzhodni Evropi (čl. 4). Članek pravi, da se Poljska te obveznosti ni držala, ko je dne 26. januarja 1934 z Nemčijo podpisala znano, za deset let veljavno nenapadno pogodbo.

Poglejmo novi Evropi v oči

To sta torej, jasno orisani, dve obveznosti, ki jih ima Francija na evropskem vzhodu.

»Bilo bi neumno«, nadaljuje članek, »če bi hoteli zapirati oči pred stvarnimi dejstvi, ki so položaj v Evropi temeljito spremenili: rast Nemčije, ki se je oborožila, povečala svoje ozemlje in se na zapadni meji zaprla s trdnjavskim pasom, nadalje težnja malih držav, da ostanejo nevturalne in končno čudni dogodki v sovjetski Rusiji. Ta dejstva so imela gotov učinek: razdejala so ravnovesje, ki ga naraščajoče poseganje Anglije v vzhodnoevropske zadeve ni moglo vzpostaviti. Ko smo gornje obveznosti podpisovali, teh dejstev ni bilo mogoče predvideti. Zato nastaja sedaj vprašanje, v koliki meri so te pogodbe sploh še veljavne«.

Samo en obzir:

Dobrobit Francije in Francozov

Na to vprašanje odgovarja »Tems« brez ovinkov: »Ali more Francija prevzeti na sebe risiko, da bo morala braniti svoj kolonialni imperij istočasno ko jo bodo nepredvideni dogodki potegnili v razne pustolovski Evrope? Ali naj se Francija na eni strani postavi v bran proti italijanskim zahtevam, na drugi strani pa v vzhodni Evropi sodeluje pri politiki, ki bi

znala Nemčijo izzvati, da bo italijanske zahteve podpirala? Kje je danes nacionalni interes Francije? Francoska vlada bo morala na ta vprašanja odgovoriti. In ker gre za obstoj ne samo sedanjega rodu, marveč tudi za bodoče francoske rodove, bo moral ves francoski narod prevzeti odgovornost za zunanjo politiko, za katero se bo Francija v svojem lastnem interesu odločila. V sedanjem trenutku pa je stališče naroda nedoločeno glede vseh teh problemov, ki jih delajo še bolj nejasne razni boji med ideologijami. Dolžnost državljanov je, da napravijo polno jasnost, brez vsakega čustvenega obzira na kogar koli. Naj ne velja noben drugi obzir kot samo dobrobit Francije in dobrobit Francozov«.

V političnih krogih je ta članek vzbudil razumljivo presenečenje. Ali pripravljala Francija popoln preokret v svoji zunanji politiki, preokret, ki bi dovedel do preloma zavezništva s Poljsko in sovjetsko Rusijo, ali pa je ta članek samo prikrita grožnja, s katero bi francoska vlada rada vplivala na Poljsko in sovjetsko Rusijo, da se pojavita z bolj odločno in bolj zanesljivo politiko na političnem odru Evrope v trenutku, ko se spet pripravljajo velike odločitve.

Maršal Göring pride v Rim

„Prilagoditev sodelovanja Nemčije in Italije na Sredozemskem morju“

London, 28. dec. b. Berlinski dopisnik »Daily Telegrapha« potrjuje vest o obisku maršala Göringa v Rimu, ki bo prišel na vrsto 14 dni po sestanku med Mussolinijem in Chamberlainom.

V berlinskih političnih krogih opozarjajo, da bo od uspeha posvetovalij med Mussolinijem in Chamberlainom odvisno, ali bo Göring sploh odpotoval v Rim ali ne. V mesecu februarju bo Göring sprejel povabilo maršala Balba za obisk v Libiji.

Göring bo v Rimu s italijanskimi državniki proučil vprašanje nemške podpore Italiji pri zasledovanju njenih sredozemskih zahtev. Ker bo po obisku Chamberlaina in Halifaxa rimska vlada poučena o stališču Anglije napram italijanskim zahtevam, bo glavni namen Göringovega obiska prilagoditi politično in vojaško sodelovanje med Nemčijo in Italijo na Sredozemskem morju. Vsekakor je mogoče, tako pravi dopisnik tega lista, da bo Italija še prej objavila svoje zahteve napram Franciji, to pa zaradi tega, da bi s posredovanjem angleškega ministrskega predsednika Chamberlaina bil mogoč kakšen miren kompromis.

skozi kanal in zastopniki posameznih držav v upravi te družbe. V prometu skozi kanal zavzema prvo mesto Velika Britanija s 46%. Takoj za njo pride Italija z 18%, nato pa Nemčija z 8, Nizozemska s 7 in šele na petem mestu je Francija s 4%. Vse ostale države si razdele ostalih 17%. Vendar pa Francija zavzema v upravnem odboru prvo mesto s 60%, Italija pa, ki je po prometu na drugem mestu, nima v upravnem odboru niti enega zastopnika.

Toulon, 28. dec. c. Mornariško poveljstvo v Toulonu zanika vesti tujega tiska, da bi bili francoski mornariški oddelki odposlani v francosko Somalijsko.

Marseille, 28. dec. c. Iz Marseillea je danes odplula francoska torpedovka v Džibuti, da tam okrepi sedanje francosko vojno brodogojstvo.

Beirut, 28. dec. c. V Džibuti je iz pristanišča odplula francoska križarka »Berville«.

Anglija ob strani Francije

London, 28. decembra. AA. Havas: »Daily Express« piše, da je britanska vlada zahtevala od svojih diplomatskih agentov, da takoj pošljejo vse informacije o dejanskem položaju v Somalijski. Izvedeli smo, pravi list, da bo lord Halifax, če bo potrebno, vsekako nedvoumno povedal, da je britanska vlada popolnoma na strani Francije v tem sporu.

Italijanske težnje po Sueškem prekopu

Rim, 28. dec. AA. Diplomatski urednik agencije Stefani piše: Nekateri listi se še zmeraj trudijo, da bi dokazali, da so razmere pri vodstvu družbe, ki upravlja Sueški kanal popolnoma normalne. Toda te razmere so čisto neložne, posebej zaradi absurdnega razmerja med prometom

Daladier obiše Korsiko in Tunizijo - brez spremstva brodogojja

Pariz, 28. decembra. b. Daladier je sklenil spremeniti značaj svojega potovanja v severno Afriko in Korziko tako, da v tem ne bi mogla svetovna javnost videti neko demonstracijo proti Italiji in da ne bi napetost na Sredozemskem morju e bolj naraščala. Med drugim je sklenil, da ga ne bo spremljalo večje število vojnih ladij, kakor je bilo prvotno sklenjeno, ker bi v tem Italija nedvomno videla hudo demonstracijo proti njej. Namesto 23 vojnih pomorskih enot bo Daladiera spremljala samo križarka »Foch« z eskadro rušilcev. Vsega sku-

venstvu, naših največjih duhovnih vrednotah. »Slovenski dom« naj bo postavljen z žrtvami vsega naroda in njega blagoslov naj se razlije v vse celice živega naroda in naj narodnemu telesu v najširših in najglobljših plasteh vzbudi novo rast v širjavo, še bolj pa v visokost.

»Slovenski dom«, katerega zamisel so razodeli naši cerkveni in narodni voditelji narodu za božič, naj bo nam cilj, postavljen za novo leto, in vsak naj bo ponosen, da more sodelovati pri gradbi tako pomembnega doma, ki bo spomenik njegovi najtjisti notranji vsebini — katolištvu in slovenstvu —, pa tudi še posebej spomenik Janezu Evangelistu Kreku, ki bo v duhu tega doma vodil svoj narod k novi narodni zavesti in katoliški izobrazbi tudi v nove čase, ko pridejo. td

to življenje ne samo čuva in goji, temveč tudi ohranja in pomlaja za bodoče dni. In kdor ima skrb za mladino, ki je naša bodočnost, skrb za obličje Slovenije in prihodnosti in bo rad prinesel svoj kamen k zgradbi tega »Slovenskega doma«, katerega dolžnost bo, postati resnično dom vseh slovenskih katoličanov za danes in jutri in za vselej.

In zato graditev »Slovenskega doma« ni samo zadeva Ljubljane, kajti to ne bo navadni dom, stoji med stotimi, temveč bo prvi med stotimi in edini, ki naj objame vso Slovenijo tu in preko mej in naj izžareva kot svetilnik novo energijo za deio v temeljih. V tistih temeljih, na katerih stoji tisočletna moč našega naroda in tisočletna kultura, na katolištvu in na slo-

Potrebna ugotovitev

Impozantna zmaga dr. Korošca v Sloveniji, ki je veliko pripomogla k tako močnemu uveljavljanju vsedravnne stranke JRZ in njenega programa v vsej Jugoslaviji, pomeni neko razdobje tudi v našem domačem političnem življenju in razvoju.

JNS je svojo politično vlogo tudi pri nas, kjer je bilo prav za prav njeno idejno središče, odigrala, zakaj, kar je od nje po zadnji bitki ostalo, ni več nobena stranka, ampak le nek cesar brez države in podanikov, kakor Napoleon po Waterlooju. Njegovemu zastihlepu in oblastiželjnosti je ostala samo peščica vestih, ki mu je edino zadostila za dvajset let političnega truda, prerivanja in pehanja, ki je ostalo brez slehernega ploda in koristi tako za državo kakor za slovenski narod. Edino, kar je proti njegovi nameri in volji zaslug njegovega nekoč neomejenega paševanja, je to, da se je pod neusmiljenim pritiskom njegovega brez-pametnega centralizma in slepim zatiranjem slovenske narodne zavesti slovenski element le še bolj strnil v obrambo svoje kulture in bodočnosti. Tako imenovani narodni in napredni ljudje pa se bodo obrnili k drugim zvezdam, kolikor ga niso zapustili in se njegovi nesrečni politiki odtujili že prej.

Ugotovili smo že, da so pri zadnjih volitvah mnogi doseženi pristaši JNS oziroma svojedobne narodnonapredne stranke, tudi taki, ki so včlanjeni v tako imenovani elitni organizaciji tega labora, oddali svoje glasove čisto prostovoljno dr. Korošču in dr. Stojadinoviču ter njenemu držav-nemu programu. To izrecno ugotavlja danes tudi »Slovenska beseda«, ki je glasnik tistih narodnih in naprednih ljudi, ki so Napoleona povojnega slovenskega liberalizma zapustili še preden je bil tako usodno poražen od velike večine slovenskega naroda. Važno je pri tem, da nam ti ljudje v svoji »Besedi« tudi povedo, zakaj so iz potapljalnega se Kramerjevega broda izstopili, ker namreč že precej časa niso več mogli odobravati njegove protislovenske in tudi državni čedilne bolj škodljive politike, ki je po katastrofalnem padcu diktature postala tako zmedena, brez poti in cilja ter naravnost pustolovski nepremišljena, da se je v zadnjem trenutku zatekla v tabor svojega največjega nasprotnika pod hrvaško zastavo dr. Mačka. Tako je brez slave in časti kapituliral vodja, ki je državo in Slovenijo slepo gнал proti prepadu, zato da bi zmagal nemogoči skrajni centralizem, protislovenska ideologija njegovega programa in njegov nestrpnostni kulturnobojni nazor, ki zapadnega slovenskega elementa in njegove tradicije ni smatral kot enakovredne v jugoslovanski državi. Med pozitivne dobitke tega brezsmiselnega počenja mora zdaj pobiti vodja prišteti še to, da se njegovi nekdanji prijatelji izrekajo za program, ki jamči slovenskemu narodu v enotni državi nemoteno življenje in razvoj, izgradnjo široke samouprave in notranji državljanski mir ter kulturno in versko strpnost, kakor je to program dr. Korošca in njegove stranke (»Slovenska beseda«, 16. decembra 1933).

Dr. Kramer in njegov krog ni za Slovenijo nobeno vprašanje več. Vprašanje je, kam poidejo narodni in napredni ljudje, ki so našli pot nazaj k slovenskemu narodu, ki jim jo je bila svoj čas zameglila našemu ljudstvu tuja miselnost JNS, a jih je v boljših trenutkih slovenske zavesti le vlekla tja, kamor po svojem srcu, kulturi in prirod-nem hotenju spadajo in česar v sebi niso nikoli docela zatijali, ker se je opazilo že v času, ko je bivša diktatura na višku svojega terorja sama pod

pragom zavesti čutila svojo notranjo nemoč; še takrat so ti boljši elementi JNS v najgloblji notranjosti svoje duše simpatizirali z našo borbo za slovenski narod. Zda, ko so v svoji duši podpisali politični program JRZ, jih skrbi samo A. kakor izvezo iz njihovega glasila, kaj je s tako imenovanim klerikalizmom, z verskim obeležjem, kakor oni pravijo, a kulturnimi nazori, ki so zvezani v naši notranji politični borbi s strankarskimi političnimi programi in udeleževanji?

Mislmo, da je ta skrb v obstoječih razmerah našega političnega razvoja odveč. Sami narodni in napredni ljudje, ki nimajo oči zavezanih od laž-avobodomiselnega sektanstva (o socialistoidnih levičarjih sploh ne govorimo), priznavajo, da je pretečenih volitev ostala vera izven političnega boja, in se tega veseli. Motijo se pa, če menijo, da je to le posledica tega, ker je bivša SLS danes absorbirana v JRZ kot del vsedravnega političnega mišljenja in hotenja, ki sloni na značaju naše države, ki zaradi različne narodnokulturne in verske skladnje svojih državljanov nujno zahteva politično sodelovanje v smislu svobode in tolerance ter državljanske skupnosti, naj so svetovnonazorno ali versko etično usmerjeni kamor koli že. To mnenje ni točno, zakaj tudi SLS je že pred vojsko z ozirom na to, da so njene perspektive že takrat šle v bodočnost, v kateri je videla združene vse Jugoslovane, stala na stališču, da je zgolj politična stranka, da je ob različnih ver in svetovnih nazorov nujno potrebna državljanska tolerance, da je le zajamčeno krščansko kulturno ali prirodno etično gledanje na vsa vprašanja javnega življenja na osnovnih resnicah, čustvih in težnjah, ki so vsakemu vsakemu človeku poštenega, pozitivno gra-dečega kulturnega prepričanja, in da je v tem pogledu za mirno politično soživljenje in obče koristno sodelovanje državljanov edino mogoča svobodoljubnost in melah morale evropskega kulturnega človeka in družbe. Borba SLS v kulturnem pogledu pred vojno in po njej je bila borba za svobodo katoliške vere, za kulturno enakovrednost in politično enakopravnost katoliškega slovenskega človeka in za njemu pripadajoči vpliv na politično življenje in ustvarjanje, ker je baš to bil predmet oporekanja, zanikanja in nasprotstva ter kulturnega boja zoper slovensko, katoliško vzgojeno ljudstvo od strani »narodnonapredne« stranke, ki so jo gotovi voditelji zapeljali v protikatoliško — da — šasi v naravnost protikrščansko svetovnonazorsko politiko — in če je slovensko politiko, brez dvoma večkrat v škodo oblih slovenskih narodnih koristi, desetletje obvladovali bolj med »liberalce« in »klerikalce, kakor pravi »Beseda«, mora to sebi pripisati kot krivdo narodnonapredna stran.

Če nas ne varajo srečna znamenja, se smemo z »Besedo« vred veseliti, da zmaga državljanska uvidenost, širokogrudnost in svobodoljubna kulturnost, ki omogočuje tudi ljudem različnih verskih nazorov, če so poštenji, da politično sporazumno sodelujejo na gradnji jugoslovanske države pa za obče interese slovenske narodne skupnosti in za poglavitve prijateljstva med sorodnimi brati. Na tem širokem polju za splošni blagor le enim ni mesta, takim namreč, ki s kulturnimi in političnimi nazori le spekulirajo ter se vselej za vsako peč, ki dobro greje in obeta, da jim bo koristno in prijetno.

Toda nobenemu poštenemu Slovencu niso zaprta vrata v JRZ, ako odkrito išče sodelovanja v prid našega naroda in naše države.

Konec razburljivega govoričenja

Tiste dni po volitvah so nekateri skoraj jezike zbrusili, ko so raznašali razne razburljive govorce, kako je vlada pri volitvah ostala v manjšini, kako bo vlada vsak čas zaradi tega padla in kako bo znova prišel na površje Živkovič s Kramerjem in Mačkom. Ni še minilo 14 dni, ko so tiste govorce vršale po vsej Sloveniji.

Medtem se je sešel glavni državni volivni odbor v Belgradu, ki je začel pregledovati volivne spise in šteti glasove. Tisti odbor v Belgradu pa je približno tako sestavljen, kakor je bil sestavljen vsak krajevni volivni odbor na vsakem volišču. Kakor so bili na vsakem volišču v volivnem odboru zastopani zastopniki vseh list, tako so zastopani v glavnem volivnem odboru zastopniki vseh list. In ta volivni odbor je pregledal do sedaj že večino volivnih spisov. Tako je pregledal vse volivne spise iz Slovenije ter dognal, da je število v Sloveniji za posamezne liste oddanih glasov prav isto, kakor ga je objavil notranji minister takoj po volitvah. Glavni volivni odbor je namreč dognal, da je na Slovenskem dne 11. decembra volilo vsega skupaj 216.610 volivcev, od katerih je za listo dr. Stojadinoviča glasovalo 170.257 volivcev, za Mačkovo 45.226, za Ljotičevo pa 1127. Prav tako je volivni odbor v Belgradu dognal iste podatke za druge banovine.

Ali bo dr. Kramer zapustil JNS

»Samoupravac« poroča iz Splita, da je novi Mačkov poslanec dr. Berkovič prišel iz Zagreba v Split, kjer je na seji poročal o svojem pogovoru z dr. Mačkom. Med drugim je na seji vodstva HSS v Splitu povedal dr. Berkovič tudi to, da je bil pri Mačku dr. Kramer, kateri je dr. Mačku izjavil, da v celoti sprejema sporazum dr. Mačka z združeno opozicijo, ki je bil sklenjen dne 8. oktobra leta 1937. Dr. Kramer je zapustil načelo narodnega in državnega edinstva ter se odrek integralnega jugoslovenstva. V pogledu notranje ureditve države je dr. Kramer sprejel načela hrvaškega narodnega pokreta in program, ki ga je bil izdelal dr. Maček. Na tem sestanku je dr. Kramer dr. Mačku tudi izjavil, da si bo prizadeval, da bo tudi JNS sprejela njegovo naziranje. Če pa se bi mu to ne posrečilo, bo izstopil iz JNS, naker bo s svojimi pristaši iz Slovenije stopil v čim tesnejše stike z dr. Mačkom in njegovo stranko. — Tako se glasi po »Samoupravcu« poročilo dr. Berkoviča. »Samoupravac« dostavlja: »Tako je nazadnje tudi dr. Maček dobil novega pristaša iz prepričanja.«

Ko je dr. Kramer pred volitvami skuhal to kašo ter je svoje pristaše upregel na Mačkovo listo, je izjavljal, da je to zgolj »tehnično sodelovanje«, ki bo trajalo le do konca volitev, naker bo vsaka stranka spet prosta. Takoj po volitvah pa sta dr. Kramer in dr. Andjelinič hitela v Zagreb znova trkat na Mačkovo vrata. O tem »Samoupravac« tako-le piše: »Menda sta ta dva gospoda sedaj po volitvah vsakakor hotela »tehnično sodelovanje« spremeniti v trajno politično sodelovanje. Gospoda pa sta pozabila, da je v ta namen potrebno javno in uradno priznanje: 1. da Kramer in Andjelinič ter vsa JNS sprejmeta Mačkovo Hrvatsko od Subotice do Kotora; 2. da se javno in uradno odreko narodnega in državnega edinstva in 3. da prista-nejo na razdelitev Jugoslavije. — Za vse to se bodo dr. Kramer in tovariši lahko kar odločili, saj

so znani politični akakavei. Pač pa v tem vprašanju pričakujemo izjavo Petra Živkoviča, Jevtiča, Kojiča, Mihajloviča in drugih.«

Kakor iz tega namigavanja sledi, je dr. Kramer na najboljšem potu, da začne znova delovati po Mačkovem programu, kar zanj ne bo niti nič novega, saj se je bil leta 1928 prav tako iz jugoslovenskega integralca prelevil v federalističnega republikanca, dokler leta 1929 znova ni postal integralce najhujšega kova. Dr. Maček pa menda tega svojega bivšega zaveznika že tako dobro pozna, da ve, s kom ima opraviti.

Zamorec, ki je za svate vodo nosil

Zagrebski »Obzor«, ki piše o izidu volitev, je tudi naglasil, da erbijska združena opozicija nima nobenega skupnega programa ter da se vse tri stranke erbijske združene opozicije še »niso prilagodile« duhu in besedi sporazuma, valed česar je potrebno, da se te tri stranke najprej med seboj »konsolidirajo«. Na to »Obzorje« besedo odgovarja »Samoupravac«, ki tako pravi: »Siromašni izid volitev treh strank združene opozicije izključuje vsakršno resno akcijo. Te stranke morejo biti zgolj še za nekaj nameček, pa nič drugega. 10% erbskih glasov nikdar ne more predstavljati Srbov. O tem je danes na jaenem že g. dr. Maček, ki je tako pogosto naglašal potrebo kvalificirane večine. Ali je sploh še mogoč »sporazum«, ki je bil sklenjen med Mačkom in temi strankami, če pa te stranke, ako odstejejo Hrvate, ne predstavljajo niti ene šestine vsega ljudstva v Jugoslaviji? Kako zvezo neki bodo te stranke sklepale poslej, ko jih je dr. Maček uporabil kot tista domača živinca, ki je bilo povabljen v svate le zato, da vodo nosi? Ako je tako, in tako je, tedaj se lahko reče, da je Zamorec svojo vlogo doigral in da lahko gre!»

In prav ista se lahko reče o tistih zaveznikih Mačkave liste na Slovenskem, ki so za »Mačkovo« svatovanje le vodo nosili, sedaj pa lahko gredo, ker Slovence zastopa dr. Korošec in nihče drugih

Kam plovemo?

Zanimive ugotovitve »Pester Lloyd«

Budimpešta, 28. dec. TG. »Kam plovemo« je naslov cele vrste člankov, ki so jih za »Pester Lloyd« napisali vodilni svetovni člankarji. Kam gre Evropa, kam gre svet? List, ki objavlja odgovore Angleža Ward Pricea, Italijana Virginio Gayda, Francoza Stefana Lauzannea, Nemca Rudolfa Kircherja, Poljaka Smorgorzewskega in drugih, dodaja svoje mnenje in pravi, da so vsi odgovori »črnogledi«, da odkrivajo »pooblašena obzorja« in napovedujejo napetosti, nemir in nestalnosti v življenju narodov. Članki dajejo vtis, da »se poraja Evropa, kjer ni nič gotovega in kjer se velike duhovne sile med seboj bore za prvenstvo«.

Francoz Lauzanne podčrtava francosko-nemško nenapadno izjavo in pravi, »da je zaključek prepira, ki je trajal tisoč let« ter razvija željo, da bi se na

podobno prijateljski način uredili tudi drugi številni spori po Evropi. Anglež Ward Price piše o »vedno močnejši težnji angleške politike, da se obrne proč od nemirne Evrope«. Italijan Gayda pove odkrito, da bo »meglena negotovost, ki je nastala zaradi oboroževanja, prešla tudi v novo leto 1939«. Poljak Smorgorzewski piše o ukrajinskem vprašanju in pravi, da je »ustanovitev samostojne ukrajinske države mogoča le s pomočjo najbolj strašne vojne«. Nemec Rudolf Kircher pa je svoj članek posvetil odnosom med Nemčijo in južnovzhodno Evropo, o katerem piše: »Tudi na tem takozvanem področju želimo vsakemu svoje, želimo tudi, da bi naravna sila okoliščin te države na jugovzhodu napravila za prijateljice nemško-italijanske zveze in za naravne reditelje v boju za skupno blagostanje in napredek.«

Nemški list o Cianovi politiki

Berlin, 28. dec. TG. »Frankfurter Zeitung« priobčuje pod naslovom »Prijatelji naših prijateljev« dopis iz Budimpešte, v katerem na sledeči način podaja vsebino razgovorov med italijanskim zunanjim ministrom grofom Ciano in madžarskimi državniki:

»Toda ne na Romunijo (kjer je postal zunanj minister Gregorij Galencu) marveč na Jugoslavijo so državniki v Budimpešti mislili v prvi vrsti. Najvažnejši predmet razgovorov je bil za grofa Ciana odnos med Jugoslavijo in Madžarsko. Italija je pravočasno začela graditi na osebnost dr. Stojadinoviča. Izid volitev v Jugoslaviji je pokazal, kako pravilno je bilo italijansko zaupanje, ki je obema pogodbenikoma prineslo obilne koristi. Prijateljstvo Ita-

lije do Jugoslavije — ki se mu pridružuje še trajno dobro razmerje med Nemčijo in Jugoslavijo, bi v pravem pomenu besede ne moglo biti zares iskreno, če ne bi obe zaveznici »osišča Rim—Berlin« s svojimi nasveti podprli željo po izboljšanju odnosov med Jugoslavijo in Madžarsko. Pravičen mir zahteva uveljavljanje starih madžarskih zahtev, namreč, da morajo madžarske narodne manjšine, ki prebivajo na tujih ozemljih, uživati pravice, ki jim gredo. Nova načela, ki so zažvela po monakovski konferenci, izključujejo pojem »narodne manjšine« iz meddržavnih odnosov, ampak dajo tujerodnim skupinam nalogo, da postanejo naravni mostovi med materinsko državo in med državo gostiteljico.

Slovaki se dvigajo proti nasilju Madžarov

Praga, 28. decembra. b. Po vsej Slovaški se dvigajo ostri protesti proti nasilju madžarskih žandarjev v okraju Šurani, kjer so madžarski orožniki streljali na slovaško ljudstvo, ki je prepevalo slovaško nacionalno himno za božične praznike. Orožniki so hudo zapostavljali slovaške rojake tudi v drugih mestih, ki so jih zasedle madžarske čete. Slovaška namerava proti nezasiščenemu nasilju Madžarov dvigniti mednarodni protest, ki ga bo sporočila tudi Berlinu, Rimu, Parizu in Londonu. Slovaški predstavniki, ki bodo protest sporočili, bodo istočasno naprosili svetovno javnost, da pošlje v ta področja svoje nevttralne opazovalce.

Praga, 28. decembra. c. Češkoslovaška vlada je naročila svojemu odpravniku poslov v Budimpešti, da naj opozori madžarsko vlado na dogodek z dne 25. decembra, ki so se odigrali na novi meji med Slovaško in Madžarsko. Češkoslovaška vlada opozarja madžarsko vlado, da taki dogodki niso v skladu s sklepi dunajskega razsodišča, ki je določilo meje med Madžarsko in novo Češkoslovaško.

Madžarska vlada je odgovorila češkoslovaškemu odpravniku poslov, da naj sporoči svoji vladi, da taki dogodki ne odgovarjajo namenom madžarske politike in da tudi niso izraz njene politike.

Francova ofenziva v Kataloniji

Bilbao, 28. decembra. AA. Po poročilih »katalonske fronte« so nacionalisti zavzeli v torek Santo Mario de Mea, 30 km južnovzhodno od Trempa, Masano in Alos de Balaguer z električno centralo, eno izmed največjih v Kataloniji. Civilno prebivalstvo je nacionalističnim četam povsod priredilo prišeren sprejem: Razen navedenih krajev so nacionalisti zavzeli tudi mnogo drugih važnih postojank v gorah. Važno cestno križišče pri Al-bagezu je obkoljeno. Med Ribarajo in Flixom je nacionalistična konjenica očistila levi breg Ebra. Celotno število ujetnikov v zadnji ofenzivi presega 7.500.

Burgos, 28. decembra. AA. Havas: Nacionalistične čete kljub velikim težkočam napredujejo na severni fronti in so prodrele več kilometrov. V teku svoje zadnje ofenzive so nacionalisti zavzeli 18 strateških vrhov in osvojili 45 vasi s 7.000 kv. kilometra ozemlja. Število ujetnikov dosega 7.000.

Salamanca, 28. decembra. AA. DNB: Uradno poročilo nacionalističnega poveljstva potrjuje vse prejšnje podrobnosti o uspehih nacionalistov na katalonski fronti. Dalje poroča uradno poročilo, da so nacionalisti zavzeli mesto Aspo ter Corolludo in Purgatorio. Razen mnogih ujetnikov je prišla v roke zmagovalcev tudi mnogo vojnega materiala. Veliko število padlih republikancev so nacionalisti že pokopali.

Burgos, 28. dec. c. Znani španski finančnik Juan March je danes odpotoval v Italijo.

Burgos, 28. dec. c. Nacionalistične čete na katalonski fronti prodirajo in so v odseku pri Leridi zasedle Buado Tempero, na jugu pa Grenadelo. Ujele so mnogo republikancev in zaplenile mnogo vojnega materiala.

Predložite davčne prijave za pridobnine

Poziv finančnega ministra

Belgrad, 28. decembra. AA. Davčni oddelek finančnega ministristva je izdelal splošen poziv za predložitev davčnih prijav pridobnine in zlasti davčne doklade po čl. 59 II. sameškega davka, splošnega in skupnega davka na poslovni promet in davka na luksuzno blago za davčno leto 1939. Odmera dohodnine za leto 1938 je podaljšana za leto 1939.

Splošni rok za predložitev davčnih prijav za dohodnino in posebne davčne doklade po čl. II 59 sameškega davka in davka na poslovni promet ter luksuznega davka je določen na podlagi čl. 105 zakona o neposrednih davkih od 16. januarja do 14. februarja 1939. Davčni obvezniki, ki jim je davčna obveznost nastala leta 1938 in ki so jim leta 1938 samo začasno odmerili dohodnino, morajo davčno prijavo predložiti osebno ali pa po pošti s povratnim receiptom tisti obliki ali prvostopni davčni oblasti, na katere področju se nahaja njihova obrt. Isto velja tudi za stare davčne obvezance, pri katerih so se dohodki leta 1938 bistveno pomnožili v primeri z dohodki lanskega leta. Tisti stari obvezniki, pri katerih so se dohodki lani bistveno znižali, lahko v gori omejenem roku, to je od 1. januarja do 14. februarja, predložijo posebno davčno prijavo z verodostojnimi dokazi o znižanju dohodkov. Takšne prošnje se morajo podati osebno ali pa po pošti s povratnim receiptom tisti prvostopni davčni oblasti, na katere področju je njihova obrt. Prijava se predloži posebej za vsak objekt in za vsako vrsto posla. Prijave niso dolžni predložiti davčni obvezniki, ki plačujejo dohodnino po fiksnem odstavku iz čl. 59 zakona o neposrednih davkih. Davčno osnovo tvori enoletni čisti dohodek podjetja ali poklica, dosežen v preteklem poslovnem letu pred davčnim letom. Čisti dohodek tvori celotni brutto dohodek obrti minus izdatki za vodstvo podjetja ali poklica. V interesu davčnih obvezancev je, da priloži prijavi potrebne dokaze, zlasti za letni in končni inventar

ali pa račun bilance, izgube in dobička itd. Če vodijo trgovske knjige, dalje potrdilo državnih in samoupravnih oblasti, bank itd., s čimer lahko dokažejo točnost prijavljenih podatkov. Obrtniki naj v prijavi izjavijo, da se bavijo s prodajo gotovega in kupljenega blaga ali obratujejo s stroji in koliko imajo pomočnikov. Podjetniki, ki obratujejo po akordu, so to dolžni v prijavi navesti.

Po čl. 6 zakona o sameškem davku morajo davčni obvezniki dohodnino v svoji prijavi navesti, da so samski, vdovci brez otrok ali pa ločeni in koliko so stari. Družabniki podjetij, ki morajo plačati samski davek, morajo navesti tudi to, kako sodelujejo pri podjetju.

Plačilu posebne davčne doklade so podvržena tista industrijska podjetja, ki prodajajo blago neposredno konsumentom preko svojih podružnic, prodajalen ali komisijonarskih skladišč ali pa preko drugih fizičnih ali pravnih oseb. Dalje trgovska in obrtna podjetja, ki imajo poleg glavne trgovine še podružnice za prodajo blaga neposredno konsumentom. Vsa velika skladišča, to je podjetja, ki prodajajo raznovrstno blago, ki spada po svojem značaju med blago produktske in trgovske stroke, neposredno konsumentom. Vsa ta podjetja morajo plačati posebno davčno doklado, če njihov celotni brutto promet v poslovnem letu presega milijon dinarjev. Pod celotnim prometom se razume ne samo promet s konsumenti, temveč tudi drugi promet v državi in v tujino, tako nasproti centrali, kakor tudi nasproti vsem njenim podružnicam.

Dalje se ta odlok finančnega ministra nanaša tudi na poslovni in na luksuzni davek.

Opozarjajo se davčni obvezniki, da morajo v pravem času predložiti davčne prijave, ker bodo drugače plačali globoko iz čl. 137 zakona o neposrednih davkih. Če bi v davčni prijavi dohodnino ali davka na poslovni promet kdo dal nerednino izjavo, da se izogne plačilu davka, bo davčni obvezanec odgovarjal zaradi utajitve.

Tečaj marke in lire v Parizu

Pariz, 28. decembra. c. Položaj na francoskem denarnem trgu se hitro boljša posebno zaradi uspešne finančne politike ministra Paula Reynauda. Po dolgih letih so danes zopet začele rasti vrednosti francoskih rent na pariških borzah. Tu di francoski kapital se vrača domov iz tujine. Tuje valute na pariški borzi so nekoliko popustile v svoji premoči in sta angleški funt in ameriški dolar popustila za več točk. Zanimivo je, da sta danes po dolgem času prvič zopet obratovala na pariški borzi nemška marka in italijanska lira. Uradni tečaj nemške marke je v Parizu 15,30 frankov, »vanes« pa so je na pariški borzi prodajali po 14,75 frankov. Uradni tečaj italijanske lire je bil v Parizu 1,95; danes pa so jo nudili 1,05 fr.

V Trstu je bil ubit bolivijski konzul

Trst, 28. decembra. b. Na sam božični večer je bil ubit v Trstu generalni konzul za Bolivijo, Čile, Ekvador in Nikaraguo g. Morpurgo, star 81 let. Ubit je bil v trenutku, ko je sedel za mizo.

Belgrajske novice

Belgrad, 28. dec. m. V Belgrad je dopotoval predsednik senata Zelimir Mažuranič. Tekom današnjega dne se je kot predsednik zanimal za delo v glavnem volivnem odboru. Posamezne sekcije glavnega volivnega odbora bodo do nedelje dokončale svoje delo, naker bo v ponedeljek plenarna seja glavnega volivnega odbora.

Belgrad, 28. dec. m. Belgrajski fantovski odsek priredi v soboto 31. decembra ob 8 zvečer v zgornjih prostorih Ruskega doma Silvestrov večer, na katerega vabi vse člane in prijatelje odseka.

Belgrad, 28. dec. m. Z večernim brzovalkom je odpotoval v Ljubljano gradbeni minister dr. Miha Krek. Z njim je odpotoval tudi g. senator Franc Smodej.

Jugoslovanska razstava na svetovni razstavi v Newyorku leta 1939

Pred kratkim je bilo odločeno, da se naša država udeleži svetovne razstave v New Yorku l. 1939 s samostojno razstavo, katere načrt je v glavnih točkah naslednji:

1. Gozdovi, 2. rude, 3. sirovine, 4. polfabrikati, 5. gotovi izdelki, 6. pregled bogastva Jugoslavije, 7. informacijski zemljevid Jugoslavije, 8. prometni zemljevid in položaj Jugoslavije, 9. pregled jugoslovanske folklorne, 10. Misa Lanne: zbirka slik in opisov, kako gleda Amerika na Jugoslavijo, 11. Sport, (Mladinska športna društva, Sokolstvo, planinarstvo itd.), 12. do 18. turizem (tu pridejo vse tipične pokrajine Jugoslavije dostojno prikazane, med njimi tudi Slovenija), 19. diorama jugoslovanske pokrajine, 20. turizem v številkah, 21. sadje, 22. rastline, 23. grafikoni, grafični prikaz Jugoslavije, 24. agrikultura, 25. zdravstvo, 26. zadržarstvo, 27. javna dela, 28. socialna politika, 29. emigracija, 30. Jugoslavlani v Ameriki, 31. zračni promet, 32. izdelki domačih obrtov in narodne umetnosti.

Posebne paviljone naša država ne bo gradila, ker bi bili stroški preogromni, ampak bo naša država v veliki palači, da se stroški znižajo. Povdarjamo, da ni to velika razstava kot ne bo nekakšen velesejem, kakoršnih smo vajeni pri nas in kjer bi prišli posamezni izdelki in posamezni ljudje vpoštev, ampak je treba prikazati Jugoslavijo v celoti, kar pa omogoča nazvle temu tako posameznim pokrajinam kakor tudi organizacijam, da se v posameznih točkah načrta lahko udeležijo razstave.

Ministrstvo trgovine in industrije je izročilo organizaciji razstave trgovinskemu muzeju in odseku za turizem. Obveščene so o tem vse trgov-

ske industrijske in obrtne zbornice v državi, ki naj stopijo takoj v stik s podrejenimi korporacijami, ker je čas zelo omejen in ba treba s prav ameriško naglico pospešiti vse delo, da bo došel ves material pravčasno na lice mesta razstave. Večina materiala je že zbrana, ves ostali pa prihaja dan za dnem v Beograd, tako da bo odšel dne 25. januarja 1939. leta že transport z razstavnim materialom v Ameriko.

Za nadrobno in tudi veliko prodajo raznih izdelkov prihajajo v prvi vpoštev narodna ročna dela, ki pa morajo pasirati kontrolo, da se pošlje res dobro in lepo narejeno originalno narodno delo, ne pa kake strojne imitacije ali pa pavirno izvršena dela, ki ne bi nikakor dostojno prikazala našega solidnega dela na svetovni razstavi. Prodajo teh izdelkov je prevzelo srbsko-amerikansko društvo, ki bo dalo posameznemu popolno garancijo za vse blago, tako, da je vsak riziko za odpošiljatelja izključen. To je bilo potrebno že zaradi tega, da se raznim izdelovalcem in trgovcem prepriči

Huda železniška nesreča v Somboru

V torek zjutraj se je po Somboru raznesla vest, da se je zgodila velika železniška nesreča in da je več ljudi mrtvih. Ta novica pa je bila k sreči pretirana. Zgodila se je res velika železniška nesreča, vendar ni smrtnih žrtev. Vlak iz Bečjeja je privozil ob 8 zjutraj s polurno zamudo. Pred vhomom na kolodvor je vlak zavil na sporedno progo, na kateri je že stal drug vlak. Čeprav je vlakovodja zapazil, da bo prišlo do trčenja, vendar

ni mogel več preprečiti nesreče. Zaradi silnega sunka je padel vlakovodja na nasip, kjer je obležal hudo ranjen. Nadalje so padli iz vlaka še neki orožnik in trije potniki, ki so vsi hudo poškodovani. Potniki, ki niso gledali skozi okna, so eamo lažje poškodovani. Komisija je ugotovila, da se je nesreča zgodila zaradi napake, ki jo je zagrešil prometni uradnik Stošič, ki je iz nepazljivosti dal pripeljati na dotično prog drug vlak. Stošiča so aretirali, enako tudi progovnega nadzornika Odricha, ker ni pregledal proge.

Ena žrtev železniške nesreče pri Zidanem mostu ugotovljena

Ljubljana, 28. decembra.

Na kraj strašne nesreče pri Zidanem mostu, kjer sta dva mlada moška izgubila življenje, so danes prišle upravne in železniške komisije, ki so ugotovile okoliščine nesreče. Orožnikom se je posrečilo, da so na podlagi nekega sodnega spisa, ki so ga našli v žepu enega ponesrečenca, ugotovili njegovo istovetnost. Ponesrečenec je 22 letni hlapec Valentin Podlogar, doma iz St. Janža pri Krškem. Pač pa se doslej še ni posrečilo ugotoviti istovetnosti drugega ponesrečenca. Oblasti pa upajo, da bodo potem, ko ljudje zvedo za ime enega ponesrečenca, mogli spoznati tudi drugega, ki je nekoliko mlajši od že spoznanega Podlogarja. Sta pa oba preprosta kmečka človeka, ki sta se zanesla v svoji nepoučenosti na to, da po tiru tedaj ne bo vozil noben vlak.

Župna cerkev v Cerkljah prenovljena

Cerklje pri Kranju, 27. decembra.

Notranjčina naše farne cerkve, v kateri se zbira k službi božji 4000 članska farna družina, je bila v letošnjem poletju popolnoma prenovljena, zadnja dela se v teh dneh končujejo.

Temeljni kamen za sedanjo mogočno cerkevno stavbo je bil položen leta 1777, dograjena je pa bila leta 1783, ko jo je 7. septembra posvetil goriški knezoškof Rudolf grof Edling. Zidarska dela pri zidavi je vodil takrat daleč naokoli znani domači zidarski mojster Matej Medved, ki je zgradil tudi kupolo v ljubljanski stolnici. Cerkev, ki je v ponos fari, saj je po velikosti na 8. mestu v škofiji, je sezidana v renesančnem slogu ter je znotraj dolga 45.00 m, široka 19.35 m in visoka 16 m. Zunaj je bila zadnjikrat temeljito popravljena in prebeljena leta 1931, o priliki zlate maše pokojnega g. dekana Dolinarja. V notranjosti pa že ni bila preslikana in prenovljena od leta 1889. Takrat je slikar Koželj iz Kamnika naslikal na obok v prezbiteriju lepe freske, ki predstavljajo Marijino oziroma Jezusovo življenje, katere so bile letos očistene in prenovljene.

Letošnja dela pri preslikanju cerkve je zelo posrečeno opravil v sporazumu s prof. dr. Steletom slikar g. Zeleznik, oziroma pod njunim vodstvom nekaj del tudi domači slikarski mojster gospod Vomberger. Cerkevne stene so prebarvane v svetli drap, obok pa v slonokošeni barvi; barve se med seboj v lepi harmoniji ujemajo. Dva robova pri nadzidku sta pozlačena, okrasje med njima

Seveda!

To je doseglo samo
Terpentinovo milo OVEN,
ki krasno pere in ohranja
perilo!

Provizor Matija Krevh

Iz Vuzenice smo sredi prejšnjega brzojavko, da je včeraj umrl pri Sv. Antonu na Pohorju tamkajšnji provizor g. Matija Krevh. Pokojni gospod se je rodil 12. februarja 1890 v Starem trgu, v mašnika je bil posvečen 22. julija 1915. Služboval je po raznih župnijah kot kaplan, dokler ni bil imenovan za provizorja pri Sv. Antonu na Pohorju, kjer je pastiroval od 1. julija 1934. Pogreb pokojnega Gospoda bo v soboto ob 10 dopoldne. Naj v miru počiva!

Težki tisočaki ukradeni pri Grosupljem

Pred dobrima dvema tednoma je prišel v Ljubljano ves preplašen kmetijski posestnik A. Z. iz vasi Dobje pri Grosupljem. Zgasil se je pri nekem večjem ljubljanskem denarnem zavodu in je povedal, da mu je bilo ukradenih pet hranilnih knjižic, glasečih se na približno 34.000 din. V hranilnici so mu z obžalovanjem povedali, da so dve hranilni knjižici že izplačali, pač pa niso izplačali treh preostalih manjših, ki so bile vinkulirane. Obupani posestnik je tekel takoj na policijo in prijavil tatvino. Ljubljanska policija se je pod nadzorstvom višjega nadzornika g. Matije Močnika za to veliko tatvino zelo zanimala in je napravila več preiskav. Izkušeni ljubljanski kriminalisti so takoj domnevali, da tat ne more biti daleč. Primerjali so podpise in pisavo osebe, ki je dvignila denar ter kmalu izsledili tatvino, ki je bila nekda 23 letna sorodnica okradenega posestnika. Tatvino so aretirali in na njenem stanovanju se našli 28.700 din gotovine, to je skoraj vse, kolikor je mogla tatvica dvigniti. Tatvico so prepeljali v Ljubljano in jo tu zasliševali, toda na policiji ni hotela izdati prav nič. Šele ko so jo izročili sodišču in ko je tatvica videla, da gre zares, se je omečila in priznala tatvino. Izpovedala je, da je poznala domače razmere pri okradenem ter da je ukradla knjižice sama in nima skrivcev.

Mrz v Sloveniji ponehava

Ljubljana, 28. decembra.

Po božičnih praznikih, ki so bili letos resnično zimeki prazniki, bogati kristalno bleščečega se snega, je nastopil hud mrz v torek. Toplomeri so padali na prostem ozenlju izven Ljubljane tudi na -18°C, vsaj kolikor je bilo to uradno dognano, nekateri pa trdijo, da je toplomer padel v torek, ki je bil letos najbolj mrzel dan, celo na 25°C, toda te ugotovitve niso uradne, temveč le bolj zasebno ugotovljene. Znano pa je, da marsikateri rega starega moža ali ženo bolj zebe in da rad pretirava o mrazu. Ta mrz, ki je danes že močno odnehal, pa ne pomeni nič slabega, ker je suh. Davi ob 6 so termometri kazali -13°C in polagoma se je temperatura zvišala, tako da je okoli poldneva bilo samo še -5°C. Vreme je bilo skoraj jasno ter je sijalo sem in tja sonce. Ostri suhi mrz pa ni prav nič oviral ne pešev ne voznikov in celo ne kolezarjev pri prometu. Ljubljanske ulice so prav tako živahne kakor nekdanj in ljudje hodijo po zamrznjenih ledenih tleh povečini brez galos.

Mrz zaenkrat na železniških progah ne povzroča pomembnih zamud, kar pa je zamud, so takšne, kakor smo jih v Ljubljani že vajeni. Te zamude redkokdaj presegajo poldrugo uro, in še samo pri ekpresnih vlakih.

Trga božičnih dreves na Kongresnem trgu seveda ni več, pač pa je ta trg imel za ljubljanske reveže le neko ugodno posledico. Prodajalci namreč niso mogli prodati vse ogromne mno-

Zakaj trboveljski rudarji niso dobili božičnice

Trbovlje, 27. decembra.

Vse obstoječe rudarske strokovne organizacije TPD so vložile prošnjo za prispevek v obliki božičnice. Marksisti pa so se na svojih volivnih sestankih ponašali, da so to storili oni sami in nihče drugi. Družba prošnji ni ugodila z izjavo, da velja obstoječa kolektivna pogodba do meseca maja 1939 in da so zaslužki primeroma mnogo višji kakor prejšnja leta. Ker je TPD tako odgovorila, valijo socialisti krivdo na druge, da so onemogočili prispevek rudarjem.

Da ni tako, kakor piše »Delavska politika« v svojem članku »Nabavni prispevek«, nam kažejo naslednja dejstva: Pri sklepanju sedaj veljavne kolektivne pogodbe za rudarje TPD so bili glavni mojstri marksisti. To opravičeno sklepamo, ker so

se na shodih hvalili, zlasti v Zagrebu, da so en dan z družbo za to pogodbo obravnavali sami. Kako je stvar potekla, je razvidno tudi iz tega, ker je bila pogodba vsem drugim strokovnim organizacijam predložena naslednji dan le v podpis. Obratni zaupniki sami so izjavljali, da so smeli samo podpisati, ne pa tudi obravnavati. Zakaj niso gospodje marksisti veljaki sklenili take pogodbe tako, da bi rudarji in ostali mogli med letom kaj izrednega zahtevati. V članku se pritožujejo, da so se cene od meseca maja 1938 zvišale za 8-10%. Zakaj ne zahtevajo potem gg. marksisti, da se regulirajo rudarske plače, saj je v pogodbi rečeno, če se indeks zviša nad 10%, se morejo začeti pogajanja za primerno povšico. To jim moramo povedati le zato, ker vedno sami sklepajo plačilne pogodbe za rudarje. Pri marksistih pa je bilo vedno tako, da so prvi hodili sami naprej spraševati TPD, kaj je voljna dati delavstvu. Drugi pa je vedno bilo tudi tako, da kadar je bila TPD dobre volje, so bili marksisti tisti, ki so družbo strašno za vrat grabili. Če pa je izpadlo slabo, so pa bili krivi klerikaleci, narodni socialisti ali komunisti, kakor je pač naneslo. Rudarji bodo pač morali na podlagi sedaj veljavne kolektivne pogodbe čakati na kako povšico do zime 1939. Tega pa niso krivi tisti, ki rudarjem povedo resnico, pač pa tisti, ki so tako pogodbo z družbo za rudarje delali. Marksisti se hudejejo le na svojih shodih na družbo, ko pa stopijo pred njo z zahtevami za rudarje, pa so prava jagnjeta in mehki mešetarji. Dokler jim bodo rudarji slepo verjeli, bo vedno tako. Rudarji naj store vedno tako, kakor so pri zadnjih državnozbornih volitvah, pa se bo njihov položaj gotovo zboljšal.

60 letnica zaslužnega moža

V tih vasi Blatno v občini Globoko je nedavno dohitel čas gospoda Franca Podvinskega in mu naložili 6 križev življenja. Tiha in ekromno, kakor je sploh, je praznoval v krogu svoje družine ta jubilej. Sicer bi mu pa nikdo te starosti ne prisodil, ker je še čil in krepak ter tako mladostno razpoložen in šaljiv, da mu leta izdajajo le sivi lasje.

Kdo njega ne pozna? Vse življenje mu je le delaven dan tako doma kot v javnem življenju. Kot trden gospodar je z marljivostjo ter s pomočjo skrbne žene izboljšal svoje posestvo, da je malo takih. Vsak dan je prvi in zadnji na nogah. Zaupa joč v božjo pomoč mu je šlo vedno vse po areci. Kljub mnogemu domačemu delu je našel še vedno dovolj časa, da se je udeleževal še marsikje. Zaradi zaupanja svojih pristavež, je že dolgoletni občinski odbornik ter je bil pred leti tudi občinski poslanec. V sosednjih Pišecah je že več let predsednik Prosvetnega društva in nad eno leto tudi načelnik Kmečke hranilnice in posojilnice, prej pa član njenega načelstva. Doma v Globokem je predsednik krajevne organizacije JRJ, v Brežicah pa je član cestnega odbora ter načelnik novoosnovane zadruge. V prostem času, ki ga je zanj zelo malo, je Podvinski prijatelj narave in njenih čarav, je čebelar in lovec. Je strasten lovec, ki se ne boji slabega vremena in se ne ustraši težav. Kljub svojim šestdesetim letom je mnogim mlajšim vzor dobrega in pravičnega lovca. In sv. Hubert mu marsikdaj pripomore do plena.

Posebno ga vsi spoštujejo zaradi njegovega poštenja, moške zavedosti in značajnosti, v vsaki družbi pa je dobrodošel zaradi svoje prirojene veselosti. Kljub temu, da je bil vso svetovno vojno na fronti, se je vrnil domov čil in zdrav.

Vsi prijatelji mu k lepemu jubileju čestitamo in želimo, da ga Vesmogočni ohrani takega, kot je, svojem in nam v veselje še prav mnogo let.

Niti „Maskarada“, „Epizoda“, „Žetev“, in „Tako je končala ljubezen“ niso občinstva tako navdušile kot zadnji filmski umotvor

Paule Wessely-jeve

Zrcalo življenja

Ne zamudite tega sporeda! Predstave ob 16., 19. in 21. Telefon 22-21

KINO UNION

Velika električna centrala na Pohorju

Tovarna Hutter in drug v Mariboru bo zajejala Lobnico, da dobi tok za svoje podjetje

Maribor, 28. decembra. Tekstilno podjetje J. Hutter in drug je gotovo najnaprednejše v svoji stroki v naši državi ter kaže tudi izredno podjetnost. Letos je začela obratovati v okviru podjetja tudi posebna tovarna za sukanec, ki je prva te vrste v naši državi in tudi skoraj prvo neodvisno podjetje na kontinentu sploh, ker so drugače vse tovarne sukanca v rokah angleškega kapitala. Sedaj pa se bavi tovarna zopet z novim velikim projektom, ki bo za naše razmere res posebnost. Tovarniški obrat je elektrificiran ter dobiva tok deloma od mestnega elektriškega podjetja, deloma pa ga proizvaja tovarna sama s parno turbino. Sedaj pa se je podjetje odločilo, da se v pogledu pogonske sile popolnoma osamosvoji. Odločilo se je za velikopotezen projekt, Namerava namreč zgraditi na Pa-

horju veliko električno centralo ter bo v ta namen majim senatom mariborskega okrajnega sodišča. Prostor z obtožnimi klopmi za osumljenca je izgedal kakor kakšno zborovališče. Saj je sedelo pred sodniki nič manj kot 23 oseb, ki so se zagovarjale zaradi tatvin, vlovom, krivih priseg, nagovarjanja h krivi prisegi, pomoči pri vlovih in tatvinah itd. Je to velika tolpa, ki je leta 1933 vzmirljala prebivalstvo v Slovenskih goricah. Po dolgoletnem poizvedovanju in preiskavah so slednjič prišle na dan tako obtežljive okol-

nosti, da je državno pravdnštvo imelo dovolj materiala za obtožnico.

Ta čedna družba je leta 1933 ogrožala svoje sosedne ter se je specializirala zlasti na tatvine svinj in kokoši. Tatovi so bili prava nadloga za obširne sosednje župnije in občine. Prirejali so potem cele gostije, na katerih so pojedli ukradene svinje in kokoši, ki jih niso mogli spraviti v denar. Nekateri se morajo zagovarjati tudi zaradi požiga. Dne 29. aprila 1934 je zgorelo gospodarstvo poslopje posestnika Franca Šorlija v Polenškaku ter je bilo 70.000 din škoda. Nekateri se zagovarjajo zaradi krive prisige, potem drugi zaradi napeljevanja h krivi prisigi.

K današnjim razpravi je prišlo le 18 obtoženec. Glavni krivci — Franc Hognik, Jožef Bratuša in Martin Duh — niso prišli ter je sodišče proti njim odredilo preiskovalni zapor. Ostali obtoženci so potem začeli med zasliševanjem valiti krivdo na odsojene, tako da je nazadnje sodišče razpravo, ki je trajala od 8 do 11 dopoldne, prekinilo ter jo preložilo na nedoločen čas, ko se bodo lahko zbrali vsi osumljeni.

Jugoslovansko-nemška obmejna konferenca

Maribor, 28. decembra.

Popoldne sta se sestali jugoslovanska in nemška delegacija, da uredita nekatera obmejna vprašanja. V glavnem gre za ureditev obmejnih carinskih formalnosti zaradi novega položaja na jugoslovansko-nemški meji. Doslej so veljali na tej meji za našega sosednega nemškega partnerja še vedno bivši avstrijski carinski predpisi. Ker pa je prestavila Nemčija tudi svojo carinsko mejo na mejo bivše avstrijske države, je nastal s tem nov položaj, ki ga je treba urediti. Obe delegaciji sta imeli popoldne konferenco na mariborskem kolodvoru. Neko delegacijo vodi pomočnik železniškega ravnatelja v Ljubljani g. Hojs, nemško delegacijo pa dvorni svetnik dr. Scheibel. Pri obeh delegacijah sodelujejo strokovnjaki iz železniške, carinske, veterinarske stroke ter strokovnjaki obmejne policijske službe.

Drobne novice

Koledar

Četrtek, 29. decembra: Tomaž, škof, mučenec; David, kralj. Prvi kratec ob 23.53. Heischel napoveduje lepo vreme.

Petek, 30. decembra: Evgenij, škof; Liberij, škof; Nicefor.

Osebnosti

Na Štefanovo se je na Blejskem otoku poročil g. Stanko Mencinger z gđ. Leljo Fermevčev. Obilo srečel!

V frančiškanski cerkvi v Ljubljani sta se poročila g. Stefan Glavač, poštni uradnik in Ljubljani, in gđ. Zdenka Lunder, hčerka pok. Fr. Lundera, višj. davčn. nadupravitelja. Novoporočenca želimo obilo srečel!

Tri nove postojanke ZZZ

Ljubljana, 28. decembra.

ZZZ je tudi za božične praznike razvila živahno delavnost.

V Kamniku je bil na praznik sv. Štefana ustanovni občni zbor podružnice ZZZ tovarne »Titane«. To novo postojanko ZZZ tvorijo sami bivši člani JSZ.

V Logatcu je ZZZ postavila podružnico lesne industrije in paromlinske »Maček« ter si s tem odprla pot na Notranjsko. Ustanovni sestanek je potekel v vidno zadovoljstvo logaških delavcev in je na njem poročal kot zastopnik centralne ZZZ strokovni tajnik g. Franc Luzar, ki je za svoja izvajanja žel splošno odobravanje prisotnih.

V Zireh je istega dne prestopila podružnica čevljarjskih pomočnikov JSZ v ZZZ. Na ustanovnem sestanku je centralo ZZZ zastopal g. Albin Breznik.

Koledarček ZZZ za leto 1939 je izšel. Po svoji vsebini je zelo primeren za delavce. Ima pa tudi lepo obliko in je zelo okusno vezan. Stane samo 8 din. Koledarček se naroča v centrali ZZZ, Ljubljana, Čopova ulica 1.

ročil. Uradnik je preštel denar, ki ga je bilo ravno 12.000 dinarjev. Čez pol ure je prišel k blagajni neki trgovec in potopil, da je izgubil denar. Ko se je uradnik prepričal, da je najdeni denar res trgovčev, mu je povedal, kako je bil denar najden in je poklical dečka, da ga pokaže lastniku najdenega denarja. Srečni trgovec je segel v žep in dal ubogemu, a poštemu dečku kot nagrado — 14 dinarjev, čeprav bi po zakonu moral dati 10% t. j. 1200 dinarjev. Res lepa hvaležnost.

— **Brat ubil brata iz mržnje zaradi matere.** Brat Dragotin in Peter Rendek iz Hodoša sta se že nekaj let sovražila zaradi svoje matere Anke. Ne eden ne drugi ni hotel sprejeti svoje matere v hišo. Pretepača sta jo in podila od sebe, tako da je nesrečna starka morala spati v hlevu. Kmetje so zaradi tega začeli prezirati brata Rendeka in so se ju izogibali. Na sveti večer je Dragotin zapazil svojo mater, kako je spala na tleh v hlevu. Namesto da bi se je usmilil, je starka pogljal na dvorišče in jo poslal k svojemu bratu Petru. Matere pa tudi Peter ni hotel sprejeti. Oba brata sta prišla na dvorišče. Dragotin je prvi zgrabil za svojo lovsko puško in ustrelil Petra. Strel je zadell in je Peter čez nekaj časa umrl. Dragotina so orožniki aretirali in izročili sodišču.

— **Mesarijenje na lovu.** V občini Grad pri Čakovcu so na veleposestvu Ferdinanda Hartnerja priredili velik lov, pri katerem je sodelovalo 12 lovcev z 80 gonjati. V enem dnevu so ustrelili 270 zajcev, 102 fazana, 50 kuncev, 3 sloke, 5 lisic in 2 erni.

— **Trebuš si je razrezal.** V Varaždinskih Toplicah si je na sveti dan na grozen način vzel življenje 62 letni gostilničar in posestnik Ivan Dučak. Pred štirimi meseci ga je zadela kap od tistega časa je bil precej zmešan. Na sveti dan, ko so vsi drugi domači šli v cerkev, je vzel velik nož in si razrezal trebuh tako, da so izstopila čreva. Ko so se domači vrnili, so našli v sobi gostilničarja v mlaki krvi. Hitro so ga prepeljali v varaždinsko bolnišnico, kjer so ga takoj operirali, vendar je zaradi prevelike izgube krvi umrl.

— **Zalostna usoda dveh bratov.** Že 9. dec. se je 31 letni posestnik Ivan Sakali iz Sente zastru-

NOVOLETNA ŠTEVILKA

»SLOVENC«

BO IZŠLA V VEČJEM OBSEGU
IN VEČJI NAKLADI

O GLASI

V TEJ ŠTEVILKI BODO IMELI

KAR NAJVEČJI USPEHI!

ki je na poledenelih tleh padla ter si zlomila nogo. Bila je prepeljana v splošno bolnišnico.

— **Dve tatvine.** V eni prejšnjih noči je nekdo ukradel iz Teokarovičeve trgovine dva velika kosa blaga, in sicer enega modre, drugega pa temno-sive barve, ki sta bila vredna okoli 2000 din. — V gostilni Marka Ložiča na Gosposvetski cesti 8 pa je nekdo ukradel več steklenic dobrega vermuta in malo količino vzorčnega vina.

Gledališče

Drama. Četrtek, 28. dec.: »Potopljene svetle. Red Četrtek, Petek, 30. dec.: Zaprt. Sobota, 31. dec. ob 21: »Trideset sekund ljubezni. Izven. Znižane cene. Nedelja, 1. jan. ob 15: »Pikica in Tonček. Mladinska predstava. Izven. Ob 20: »Pokojnik. Izven. Znižane cene. Ponedeljek, 2. jan.: Zaprt.

Opera. Četrtek, 29. dec.: »Frasquita. Premierski abonma. Petek, 30. dec.: »Gioconda. Red A. Sobota, 31. dec. ob 21: »Roxcy. Izven. Znižane cene. Nedelja, 1. jan. ob 15: »Ero z onega sveta. Izven. Znižane cene. Ob 20: »Fasquita. Izven.

Maribor

m Naročile zopet Mohorjeve knjige za prihodnje leto! V mariborskih župnijskih pisarnah lahko zopet naročite Mohorjeve knjige za prihodnje leto. Za 20 din dobe člani Mohorjeve družbe 5 lepih knjig.

m Avtohus bo gradil moderne garaže. Mestno avtobusno podjetje je zavzelo že tako velik razmah, da postaja prostor, kjer se sedaj nahaja s svojimi garažami, že pretesen. Če pa bo podjetje zasledilo še nekaj podeželskih prog, na katerih namerava v doglednem času začeti avtobusni promet, potem ne bo imelo več prostora v dosegljivih garažah poleg mestne plinarne. Zaradi tega sedaj na mestnih podjetjih študirajo vprašanje gradnje novih najmodernejših garaž, poleg katerih bi se nahajala tudi pisarna za vodstvo podjetja. Zaenkrat se še niso odločili za prostor. V poštev prihaja več prostorov, med drugimi igrišče SK Svobode pri magdalenskem parku in pa prostor ob cesti proti Kamnici. Zgrajene bodo moderne garaže z delavnico, sedanje garaže v Plinarniški ulici pa bo uporabljala mestna plinarna za skladišče sortiranega koksa, katerega bo plinarna z modernizacijo svojega obrata ter z nabavo nove komorne peči v velikih količinah proizvajala.

m Pohorski pevec naj pride zopet do veljave. Med prebivalci našega Pohorja je še zelo živ spomin na znamenitega pohorskega narodnega pesnika Jurija Vodovnika, po domače Tomažičevega Jura, ki je bil rojen 22. aprila 1791 v pohorski župniji Skomarje ter je tam dne 17. decembra 1858 umrl. Letos je poteklo 80 let od njegove smrti. To obletnico so v njegovi rojstni župniji Skomarje slovesno praznovali. Dopoldne je bila v domači župnijski cerkvi slovesna črna sv. maša. Zadušnici so prisostvovali vsi skomarški župljani ter mnogostevilni sosedje iz ostalih pohorskih župnij. Vodovnik ni znan samo med Pohorci, temveč tudi daleč na okrog po svojih pesmih, ki jih je ljudstvo sprejelo za svoje. Da bo njegov spomin znova oživel in da ga bo spoznal ves slovenski narod, se njegove pesmi zbirajo ter bodo izdane. Na ta način bo dobil Vodovnik svoje mesto, ki si ga je tudi zaslužil.

»Maribor« vabi na Silvestrovo!

Kakor običajno vsako leto, bo tudi letos na Silvestrovo prireditelj pevskega društva »Maribor« v dvorani Zadrzne gospodarske banke na Aleksandrovi cesti. Vabimo vse naše prijatelje, da se udeležijo tega prijetnega večera »Maribor«!

m Novo leto na Pohorju. Na Pohorje bo peljal mestni avtobus na Silvestrovo in na Novega leta dan. Na Silvestrovo odpelje avtobus ob 18. in ob 20. z Glavne trga. Na Novega leta dan vozi avtobus zjutraj ob 7.30. Voznina v eno smer je 20 din. Predprijava se sprejemajo v pisarni avtobusnega prometa na Glavnem trgu. Izletniki, ki se nameravajo s avtobusom vrniti, naj prijavijo to v pisarni avtobusnega prometa, da zamore poslati podjetje poseben avtobus na vrh Pohorja. Povratek bi bil potem na Novega leta dan ob 17. od odcepa pod Pohorskim domom.

m Denarni zavodi ne poslujejo. Spodnještajerska ljudska posejilnica, Mestna hranilnica in Kreditni zavod nam javljajo, da v ponedeljek, dne 2. januarja, zaradi nujnega internega dela za stranke ne bodo uradovali.

m Silvestrovo v gledališču. Kakor običajno, bo tudi letos v mariborskem gledališču silvestrovska predstava. Začetek pa je šele ob 21. da bodo lahko obiskovalci pričakali v gledališču Novo leto. Uprizori se opereta »Boccaccio«.

Zahvala delavstva tovarni Thoma

Delavstvo tovarne Thoma se g. ravnatelju Riperju iskreno zahvaljuje za božično obdarovanje otrok in obdarovanje ob priliki njegove 60 letnice. Prav tako se zahvaljuje vsem šefom tovarne za lepe božične darove.

Delavstvo želi vsem gospodom darovalcem srečno in veselo novo leto!

Hvaležno delavstvo.

m Dva nova avtobusa je izgotovila tovarna karoerij Pergler za mestni avtobusni promet. Eden je te dni nastopil svojo »službo«, drugi pa bo stavljen v promet po Novem letu. To sta prva vozova iz serije petih avtobusov, ki so jih mestna podjetja za avtobusni promet jesi naročila. Avtobusa imata po 29 sedežev.

m Spota zaradi 1000 din. Orožniki na Tezmem preiskujejo zagonetno zadevo, pri kateri gre za 1000 din. Mesar Karel Frančič je kupil od nekega posredovalca star tovorni avtomobil za 10.000 din, in sicer na broke. Kot prvi obrok bi moral plačati 4000 din. Frančič je našel posredovalca najprej 1000 din v drobižu na mizo, tedaj pa so stopile v mesnico nekatere stranke ter jim je postregel. Medtem je posredovalec spravil tisočak v svoj žep. Frančič je čisto pozabljen, da je odšel posredovalcu že 1000 din, pa mu je nato izročil še štiri tisočake kot prvi obrok. Šele ko je posredovalec odšel, so ljudje, ki so bili v mesnici, opozorili Frančiča na pomoto, da je namesto 4 odšel 5 tisočakov. Posredovalec pa o tem ni hotel ničesar vedeti ter trdi, da je dobil samo 4 jurje. Zadeva se bo obravnavala pred sodiščem.

m Okradena izložba. Trgovcu Alojzu Kelnerju na Glavnem trgu je odnesel neznanec iz izložbe na ulici nov, 300 din vreden Hubertus plašč.

Gledališče

Četrtek, 29. decembra: Kralj na Betajnovi. Red B. Petek, 30. decembra: Zaprt. Sobota, 31. decembra: Ob 21. »Boccaccio. Znižane cene. — Silvestrovska predstava v korist pokojniškega sklada gledaliških igralcev.

KINO MATICA 21-24

Danes ob 16., 19. in 21.5. uri
Rezervirajte vstopnice!

Jeanett Mac Donald

Nelson Eddy

Pesem za pesmijo, prizor za prizorom v ritmu in razkožju divjega zapada

Pesem o zlatem zapadu

— Rektorat univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani razglasa, da trajajo božične počitnice do 9. januarja 1939. Predavanja se prično 10. januarja 1939.

— Počitnice na strokovnih šolah v resorju ministrstva trgovine in industrije. Minister za trgovino in industrijo je z odlokom dne 24. decembra št. 48.871-N odobril, da trajajo božične počitnice na vseh strokovnih šolah njegovega resorja od 24. decembra do vključno 9. januarja 1939.

— Ravnateljstvo Zadrzne šole v Ljubljani obvešča svoje učence, da trajajo božične počitnice do 9. januarja 1939. Redni pouk se prične v ponedeljek, dne 9. januarja 1939 ob 8.

— Tehnični tečaj Zvezve fantovskih odsekov za učitelje, ki je bil določen za 30. in 31. decembra t. l., smo morali preložiti zaradi tehničnih ovir na poznejši čas.

— Živinski in kramarski sejem v Radohovi vasi bo v ponedeljek, 2. januarja. Vabljeni kupci in prodajalci.

— Na dr. Krekovi višji gospodinski šoli v Ljubljani (Šiška) se prične trimesečni gospodinski tečaj 9. januarja 1939. Priprave sprejema in pojasnja daje uprava zavoda do 6. januarja. Pouk bo vsak ponedeljek, sredo in petek od pol 3 popoldne naprej.

Vsem cenjenim gostom
slasličarne
in kavarne
in odjemalcem naših
„Petričkovih bonbonov“
želimo srečno in veselo novo leto 1939!

Slasličarna „Petriček“

— V Službenem listu kralj. banske uprave dravske banovine od 28. t. m. je objavljen »Ukaz o spremembi vladet, dalje »Odločba o voditvi kontrolnika v prometu z zlatom« in »Sprememba prvega odstavka člena 4. pravilnika o ureditvi prometa z devizami in valutami«.

— Vlom v vilo g. dr. Kramerja na Bledu. Senator in nekdanji minister g. dr. Albert Kramer ima na Bledu vilo »Kajtimar«. To vilo si je v teku tega meseca ali malo poprej privoščil neznan vlomilec in odnesel iz nje dve lepi perzijski preprogi, eno pirotsko preprogo, eno sivo in eno belo obleko, komplet srebrn pribor s kaseto za šest oseb, mnogo ruh in preplek za prerito odejo, namizno perilo, vse zaznamovano z začetnicama A. K., popoln porcelanski servis za 12 oseb, več steklenine in drugih predmetov. G. senator trpi nad 10.000 din škodo.

— Posvetitev novih zvonov v Dubrovniku. Pretekli terek je dubrovniški škof dr. Carevič posvetil dva nova zvonova za frančiškanske cerkev. Veliki zvon je darovala, kakor smo že obirno poročali, Nj. Vel. kraljica Marija, mali zvon pa Dubrovničan Paška Baburica, ki živi v Ameriki.

pil. Boril se je skoraj tri tedne s smrtjo, dokler ni te dni podlegel zastrupljenju. Zena njegovega brata Mihaela je s sekiro ubila svojega moža pred več meseci, baje v silobranu. Ivan je bil osumljen, da je pomagal bratovi ženi pri uboju, ker pa ni bilo dokazov, so ga izpustili iz zapora. Zelo so pa bili presenečeni prebivalci Sente, ko so v začetku decembra zvedeli, da se misli Ivan poročiti z bratovo vdovo. Temu se je močno upirala Ivanova družina, ki ni hotela pustiti, da bi Ivan vzel ubijalko svojega brata za ženo. Ivan se je udal in si iskal primernega dekleta drugod. Našel je dekle, ki pa je njegovo ponudbo zavrnilo. To ga je užalilo, da se je zastrupil in po dolgem trpljenju umrl. Na smrtni postelji se je lepo spravil z Bogom.

— Pri zaprtju, motnjah in prevabi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Frans-Josef« grenčice.

— Velik požar v Šibeniku. V torek zjutraj je v središču Šibenika nastal velik požar. Goreti je začela neka trinadstropna hiša, poleg katere stoji veliko skladišče pohištva. Ogenj je uničil prvo in drugo nadstropje, in le malo je manjkalo, da se ni vnelo tudi skladišče. Gasilci so z velikim naporom omejili požar in ga nato pogasili. Škoda je velika.

— Ustreljen na pragu svoje hiše. Kmet Nikola Mišević v Gredjanih pri Petrinji ni bil na dobrem glasu, ker je bil obsojen že na robijo. Kmetje so sumili, da je požigalec. Ko se je te dni vračal s sejma, se je pred svojo hišo poslovil od svojega soseda Zlokasa. Ko je šel sosed nekaj korakov naprej, je počil strel. Zlokas je tekel nazaj in našel Miševića v zadnjih zdihljajih. Uvedena je bila preiskava in zaprla so kmeta Ferderberja. Pred mesecem dni je Ferderberju zgorelo gospodarsko poslopje, vredno 20.000 dinarjev. Ferderber je obdolžil Miševića, da mu je zažgal in je prištel: »Sodil ga bom sam, pa naj ga varuje eto orožnikov!« Na podlagi te izjave so Ferderberja zaprli. Ferderber pa trdi, da ni kriv in da bo dokazal svoj alibi.

Ljubljana

1 Povabilo slovenskemu umetniku v tužino. Ravnateljstvo galerije »Casa d'Artisti« v Milano je povabilo našega slikarja Miho Maleša, da razstavi večjo kolekcijo slik, grafike in bibliofilijskih knjižnih izdaj. Slikar se je temu vabilu odzval in bo v glavnem razstavil dela, ki so trenutno na razstavi v Jakopičevem paviljonu.

1 Umetniška razstava G. A. Kosa, M. Maleša in F. Goršeta se podaljša do 1. januarja 1939. Opazujemo na to pomembno razstavo, ki je doživela tudi v Ljubljani tako lep uspeh. Prostori so kurjeni.

1 Za mestne reveže je daroval mg. ph. Rihard Sušnik, lekarnar v Ljubljani, 500 din namesto cvetja na kredo blagopokojnega kontreadmirala Alfonza Vilfana. Velikodušnem darovalcu izreka mestno poglavarstvo najlepšo zahvalo.

Samo še danes in jutri predvajamo film Vaše ljubljenske SHIRLEY TEMPLE, kot anjela mira in sprave v filmu

Kino Sloga Telefon 27-30 Ob 16., 19. in 21. uri

ČUVARJI INDIJE

Najlepši film za mladino in za odrasle

1 Zanimiv izum domačega izumitelja. V našem uredništvu se je zgledal g. Viktor Tovornik iz Uninarijev 8 pri Litiji, o katerem smo pred meseci poročali, da je iznašel žepni pisalni stroj. Ta iznajdba je vzbudila veliko zanimanje med strokovnjaki. Sedaj nam je pa v uredništvu pokazal novo iznajdbo, namreč avtomatično metlo s čistilnikom, ki kaže, da se bo v gospodinjstvu lepo uveljavila. Podjetnega iznajditelja priporočamo.

Izšla je
PROZA OTONA ŽUPANČIČA
(IV. zvezek Del Otona Župančiča)
PRI AKADEMSKI ZALOŽBI, LJUBLJANA
Selenburgova 4 (Palača Croatia), dvorišče.

1 Nesreča ne počiva. Iz Einspielerjeve ulice št. 31 so prepeljali ljubljanske reševalci v bolnišnico zasebnico Terezijo Češnovarjevo, ki je padla na zamrznih tleh ter si zlomila nogo. — Z Aljažve ceste v Šiški pa so prepeljali v bolnišnico 17 letnega ukalca Stanka Maglerja, službenega v tovarni »Intex« v Kranju. Pri smučanju si je zlomil nogo in dobil druge poškodbe po telesu.

1 Ponesrečenka iz Trbovelj. Včeraj zjutraj je ljubljanske reševalni avto prevzel na glavnem kolodvoru zasebnico Antonijo Vartlovo iz Trbovelj,

Celje

c Vse cenj. inserente v »Slovenca« in v »Slovenskem domu« najviljudneje prosimo, da prinesejo oglase za novoletno številko še danes dopoldne v podružnico »Slovenca« v Matija Gubčevi ulici.

c Hud mraz, ki je bil te dni v Celju in celjski kotlini, je zelo vplival na cene na celjskem trgu. Tako je n. pr. poškodila cena mleka in upravnica celjskega mlekarstva, ki prihaja v mesto prodajati, upravičeno cenijo pozimi svoje pridelke in proizvode malo dražje, saj prihajajo nekateri daleč s hribov po s snegom zasutih poteh in kolovozih in pridejo v mesto prezebljeni in izmučeni. In še tu na trgu im ni prijetno, da etoje v mrazu. Tako je kar dvojna neprijetnost. I za one, ki prodajajo, i za kupovalce. Prav tako pa je tudi naraščanje cen kupovalcem neprijetno in zaradi tega je tržno nadzorstvo kolikor toliko ustalo cene. Včeraj je bil trg skoro popolnoma prazen, ker niso prišle na trg niti kmetice iz bližnje okolice. Na trgu primanjkuje tudi zelenjave.

c Elektna loterija v Laškem je preložena na 19. februar 1939. Srečke dobite še v podružnici »Slovenca«, Matija Gubčevi ul.

c Zrtev pretepa je postal v neki gostilni 25 letni delavec iz Sv. Lenarta nad Laškem Janežič Karel. Fantje so ga do nevesti pretepli in mu zlomili več reber na desni strani, desno roko ter ga hudo poškodovali na obrazu.

c Dve smučarski nesreči. Pri smučanju si je zlomil desno roko v ramenu 13 letni Marjan Vrankar, 16 letni sin trgovskega potnika Fijavž Alojz pa si je pri padcu zlomil levo nogo pod kolonom.

Zaposlenost v oktobru

Iz podatkov Orednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu za vso državo je razvidno, da je bila tudi v mesecu oktobru zaposlenost zelo dobra: skupno je znašalo število zavarovanih delavcev 738.449, kar pomeni v primeri s septembrom 1938 zmanjšanje za 16.324, dočim je v primeri z lanskim oktobrom število zavarovancev naraslo za 20.140.

Od lanskega do letošnjega oktobra je najbolj zraslo število zavarovancev v hranilni industriji, nadalje pri gradbi prevoznih sredstev in pri gradbi železnic, mostov in cest. Znan je tudi še prirastek v tobačni industriji. Zmanjšanje zaposlenosti je ugotovljeno pri visokih gradbah, industriji kože in gume, obleke in čiščenja itd.

Pa uradih je največji prirastek zaposlenosti v Beogradu, Osijeku in Nišu, zmanjšanje pa je ugotovljeno v Sarajevu, Banja Luki, na Sušaku in v Zagrebu.

Povprečna zavarovana mezda znaša 24,27 din, kar pomeni v primeri z lanskim oktobrom povečanje za 0,82 din, v primeri s septembrom 1938 pa za 0,04 din. Skupna zavarovana mezda je znašala oktobra 1938 448,01 milij. din (sept. 1938 457,29 milij. din).

Zagrebaški Pokojniški zavod ima že 24.500 zavarovancev. Na zadnji seji uprave zavoda je bil izbran za ravnatelja zavoda g. dr. Lujko Novak, pomočnik ministra za gozdove in rudnike v pokoj.

Zunanja trgovina po državah

Objavljeni so statistični podatki o naši zunanji trgovini po državah, ki kažejo naslednjo sliko v primerjavi z mesecem oktobrom 1938 in novembrom 1937 (vse v milij. din).

Uvoz:	nov. 1937	okt. 1938	nov. 1938
Nemčija	156,4	133,4	124,0
Italija	36,9	47,2	40,5
USA	35,8	29,55	32,2
Anglija	40,1	24,9	27,85
Avstrija	54,3	22,9	18,5
Českoslovaška	59,77	13,5	17,7
Romunija	3,3	7,7	14,64
Francija	7,75	13,75	14,16

Izvoz:	nov. 1937	okt. 1938	nov. 1938
Nemčija	143,55	237,5	243,15
Belgija	44,15	17,1	51,5
Českoslovaška	34,84	15,1	50,2
Madžarska	12,5	26,7	33,1
Italija	51,36	24,54	28,54
Anglija	41,2	15,95	23,1
Grčija	50,54	17,2	18,2
Poljska	2,15	19,9	12,2
USA	16,6	17,2	11,25

Iz tega pregleda se vidi, da se je v veliki meri obnovila naša trgovina s Českoslovaško, ki je v septembru in oktobru zelo zrasla. Zlasti je narasel naš izvoz v Českoslovaško, ki je dosegel veliko večjo vsoto kot lansko leto v tem mesecu. Zaradi tega se tudi naš pasivni klirski saldo v Českoslovaško stalno zmanjšuje. Tudi uvoz iz Českoslovaške je bil v novembru zopet večji, vendar še ne dosega stanja pred krizo.

Klirski in neklirski države. V novembru je prišlo 63,57% vsega našega uvoza iz klirskih držav, 36,43% pa iz neklirskih držav. Izvoz v klirske države je obsegal 75,71% vsega našega izvoza, v neklirske pa 24,29%. Trgovinska bilanca s klirskimi državami je bila v novembru aktivna za 160,9, z neklirskimi državami pa pasivna za 8,5 milij. din.

Slinavka in parkljekva v Sloveniji

Slinavka in parkljekva je še vedno precej razširjena v Sloveniji. Iz najnovejšega izkaza živalskih kužnih bolezni posnemamo, da so še sledeči kraji okuženi po tej bolezni:

Okraj Brežice: Osrednje ob. Podredu. — Okraj Črnomelj: Vrhovci ob. Adlešiči; Gradac Krasinc. Prilozje ob. Gradac; Križevska vas; Metlika ob. Metlika (mesto); Železniki ob. Metlika (okolica); Krvavci vrh ob. Semič; Preloka, Sečje selo, Učahovi, Vinica, Vukovci, Zilje, Zunič ob. Vinica. — Okraj Kamnik: Dešen-Ušeniški ob. Moravče. — Okraj Slov. Konjice: Slov. Konjice ob. Slov. Konjice. — Okraj Krško: Črneča vas ob. Kostanjevica. — Okraj Lendava: Beltinci, Dokležovje, Ižakovi ob. Beltinci; Gor. Bistrica ob. Črenšovci; Gor. Lakoš ob. Gaberje; Dol. Lendava ob. Lendava; Melinci, Odranci ob. Odranci. — Okraj Litija: Vernek ob. Litija; Gornji vrh ob. Primskovo; Stična ob. Stična; Podgaberje ob. Vel. Gaber. — Okraj Ljubljana: Dobrunje ob. Dobrunje; Sp. Blato, Gatina ob. Grosuplje; D. M. v Polju, Studenec, Slape ob. Polje; Škofljica ob. Šmarje; Lesno brdo, Vrhnik ob. Vrhnik. — Okraj Ljutomer: Črnci, Žepovci ob. Apače; Cocu, Ljutomer, Mota ob. Ljutomer. — Okraj M. Sobot: Radovci ob. Grad; Gor. Slaveči ob. Kuzma; Rakitani ob. M. Sobot; Mačkovi, Prosečka vas, Salamenci ob. Pečarovi; Sadina ob. Rogateci. — Okraj Novo mesto: Biška vas, Jelše ob. Mirna peč; Dol. Težka voda ob. Šmilhel-Stopiče; Pljuska ob. Trebnje; Muhobran, Vel. Loka ob. Vel. Loka. — Okraj Ptuj: Gomila, Jastrebi ob. Kog; Središče ob. Drav ob. ista; Sv. Lovrenc na Dravskem polju ob. ista; Zerovinci ob. Svetinje. — Okraj Radovljica: Jesenje ob. ista. — Okraj Šmarje pri Jelšah: Imeno ob. Podčetrtek; Sedlarjevo ob. Polje ob. Sotli; Grliče, Kačji dol ob. Sv. Peter na Medvedjem Selu; Senovica, Sv. Tomaž ob. Šmarje pri Jelšah; Škofinja ob. Zibika. — Okraj Ljubljana, mesto: Poljane, Štepanja vas ob. Ljubljana, mesto. — Okraj Maribor, mesto: Maribor, mestna klavnica.

Rudarska in toplinska proizvodnja

V mesecu novembru je znašala v naši državi rudarska proizvodnja (v oklepajih podatki za oktober 1938): črni premog 39.172 (40.766), rjavi premog 366.870 (370.790) ton, lignit 128.490 (136.152) ton, železna ruda 54.600 (48.616), kromova ruda 3837 (4089), boksit 28.263 (40.035), pirat 13.183 (15.104), bakrena ruda 78.613 (77.497), evinčenocinove rude 74.132 (71.383), antimonova ruda 1161 (1358), magnezit 5541 (4.686) ton, zemeljski plin 204.604 (222.258) m³ in elana voda 383.151 (434.882) hl, koncentrat: kromov 994 (1054), evinčen 7892 (8154), cinkov 5744 (5565) ton.

Toplinska proizvodnja je bila v novembru naslednja (v oklepajih podatki za oktober 1938): surovo železo 8211 (4327), baker 4521 (4027), svinec 601 (972), cink 403 (417), antimon 127 (106), sol, brez morske soli 4747 (5464) ton, zlato 55,33 kg (40,87 kg), srebro 47,54 (99,21) kg.

Proizvodnja elektrolitičnega bakra je znašala v novembru 756 ton.

Hotelske in gostilniške takse

Ljubljanski hotelirji in gostilničarji se kaj radi pritožujejo, kako velike in neupravičene takse morajo plačevati, ter zahtevajo njih odpravo ali vsaj znižanje. Posebno na ljubljansko občino leto njih očitki, da zahteva najvišje takse v vsej državi. Tako so se zlasti na zborovanju hotelirjev na Sušaku pritoževali, da pobira ljubljanska občina enostransko socialno doklado, t. j. davke na potrošnjo, kakor da bi bili gostilničarji edini poklicani, da vzdržujejo ljubljansko socialno skrbstvo. Te pritožbe so objavili ljubljanski dnevniki, kar hotelirji in gostilničarji žele, da bi veljali pred konsumenti za žrtve mestnih občin, banovin in države, češ da vse davščine morajo plačevati sami. Nikakor namreč ni res, kakor trde, da pobira ljubljanska občina najvišjo takso na prenočišča v vsej državi, ker znaša ta taksa v Ljubljani 15% od bruto cene. Tako pobira Beograd v posameznih primerih 15,91%, Banjaluka 15,66%, Sarajevo pa 17,10% in tudi 20%, ker je taksa pač odvisna od cene sob in taks, ki so določene v posameznih mestih. Zato je tudi krivično, če se mestni občini ljubljanski očita zaradi takse na prenočišče prevelika davčna obremenitev naše hotelske industrije. Vsakdo, ki vsaj nekoliko pozna določbe pravilnika o pobiranju takse za bivanje tujcev, ki velja v ljubljanski občini od 1. aprila t. l. dalje, se bo tudi takoj prepričal, da te takse ne plačuje hotelska industrija, temveč tujci. Izrečno je namreč v pravilniku določeno, da plača to takso tujec in da se morajo zato gostom izdajati računi, kjer mora biti posebej označeno plačilo mestne takse za bivanje tujcev. V vsaki sobi za prenočevanje tujcev mora biti na vidnem mestu pritrjen tudi cenik sob, ki mora vsebovati tudi točne podatke o višini mestne takse na bivanje tujcev. Vse te določbe so bile namenoma vnešene v novi pravilnik samo zato, da se enkrat za vselej onemogoči trditve, da to takso plačujejo naši hoteli. Mestno takso na prenočevanje tujcev mora na ta način plačevati samo tujec in nikakor hotelir. Prav tako neupravičeno je očitke hotelirjev, da plačujejo gostilničarji sami občinsko davščino na potrošnjo. Tudi glede te davščine je v pravilniku izrecno določeno, da pobira mestna občina ljubljanska v socialne namene občinsko davščino na potrošnjo. Ki jo plača gost v gostilni, kavarni, zajtrkovalnici, vinotoci in na društvenih ali privatnih veseljih. Gostilničarji torej te davščine niso dolžni plačevati, temveč jo morajo plačevati gostje na ta način, da se jim zaračuna 25 par od vsakega računa nad 5 din. Za davščino na potrošnjo torej ni obremenjena naša hotelska industrija, kakor trde lastniki gostinskih obratov, ki to davščino sicer plačujejo pavšalirano, vendar jo pa znajo tudi prevladati na konsumente.

Kmečki dolgovci. V prvi polovici decembra 1938 je bilo na račun anuitet kmečkih dolgov plačanih v vsej državi 13,7 milij. din. Skupno je bilo plačanih v lanskem in tekočem letu anuitet 258 milijonov 397.000 din; od plačil leta 1938 je bilo plačanih na področju Beograda 65,719.000 din, Za-

greba 17,873.000, Ljubljane 22,452.000 din in Sarajeva 8,89.000 din; skupno torej 114,923.000 din, dočim je znašalo plačilo leta 1937 143,474.000 din. Saditev tobaka. Samostojna uprava državnih monopolov je odredila, da se sme v vsej državi zasaditi leta 1939-1940 1.254,5 milij. tobačnih sadik, od tega po banovinah: vardarska 925,9 milij., moravska 84,8, drinska 30,3, donavska 36,2, primorska 140,9 in zelska 36,4 milij. sadik. Za posamezne vrste tobaka so določene v letu 1939 naslednje odkupne cene: I. skupina 10,50—144 din za kg, II. skupina 8—60, III. skupina 5,50 do 40 din, III. skupina 4—24, IV. skupina 3—18 din.

Povečanje izplačil pri Jugoslovanski banki, Zagreb. Jugoslovanska banka, Zagreb, objavlja, da bo z 2. januarjem začela izplačevati vse obresti za drugo polovico 1938 in je nadalje opustila vse vloge na knjižice do 20.000 din (doslej 15.000 din), na vlozne knjižice od 20.000 do 25.000 din se plačuje 30% (doslej 5%), na knjižice od 25.000 do 30.000 din 5% (kot doslej) in za knjižice do 100.000 din kot doslej 5%. Nadalje so prosti vsi tekoči računi do 100.000 din (doslej do 50.000 din, doslej je na tekoče račune od 50.000 do 500.000 din izplačevala banka 5%). Pri višini kvote je merodajno stanje vloge dne 7. februarja 1935.

Kmetijska posojilnica ljubljanske okolice je aklenila oprostiti vezav vse vloge do 2000 din, za vloge do 5000 din izplačuje 15% poleg do sedaj prostih 10% za vloge do 10.000 din 10%. Pri tem je merodajno stanje vloge dne 1. marca 1935. Poleg tega bo zavod izplačeval tudi obresti za drugo polovico 1938.

Zavod za pospeševanje turizma. Iz Beograda poročajo: da bo pri bližnji reorganizaciji trgovskega ministertva osnovan Zavod za pospeševanje turizma.

Trgovinska pogajanja s Francijo se začno okoli 10. januarja 1938 v Parizu.

Nov list. Gostilničarska pivovarna v Laškem je začela izdajati svoj list. V prvi številki je objavljeno nekaj polemike s skupino, ki se zanima za nakup delnic pivovarne, nadalje je objavljen obširen popis vseh naprav pivovarne s slikami. List izhaja štirikrat letno.

Izpremeha imena. Banka I. Kreutzer d. d. v Zagrebu (glavnica 5 milij. din, bilanca vsota 1937 42,3 milij. din) je izpremenila ime v »Trgovna banka d. d. — Za novega člana uprave je bil izvoljen g. dr. Dragan Dujmović.

Nova založba. d. d. o. z. Ljubljana. Nova založba, r. z. o. z. v Ljubljani se je pretvorila v družbo z omejeno zavezo »Nova založba«. Glavnica znaša 800.000 din, od tega v aporitu 22.000 din deležev. Poslovojni: Finžgar Franc, Koblar Franc, dr. Basaj Joža, dr. Grafenauer Ivan, Kranjec Silvo, Zaplotnik Ignacij, dr. Zupan Alojzij in dr. Žitko Stanislav.

Konkurz je razglašen o imovini Laknerja Leona, trgovca v Ljubnem, terjatve je prijavi do 1. februarja, prvi zbor upnikov 7. januarja, ugovoritveni narok 15. februarja 1939.

Odlog plačil je dovoljen naslednjim zadruham: Kmečki hranilnici in posojilnici v Gornjem gradu, r. z. o. z., za 6 let od 1. aprila 1937, velja za dolgovce, nastale pred 13. januarjem 1937, obrestna mera 2%; Hranilnici in posojilnici na Krki, r. z. o. z., za 6 let, od 23. januarja 1938 dalje, velja za dolgovce, nastale do 5. nov. 1937, obrestna mera 2%; Hranilnici in posojilnici v Markovcih, r. z. o. z., za 6 let, od 30. julija 1936 dalje, za dolgovce, nastale pred 18. majem 1934, obrestna mera 2%; Hranilnici in posojilnici v Pištjanju, r. z. o. z., za 6 let, od 28. januarja 1938 dalje, velja za dolgovce, nastale do 12. nov. 1937, obrestna mera 2%; Hranilnici in posojilnici v Stari Loki, r. z. o. z., za 6 let, od 31. dec. 1936 dalje, velja za dolgovce, nastale do 14. avg. 1936, obrestna mera 2%.

Prva hrvatska obrtna banka, Zagreb, pri kateri je znatno udeležben českoslovaški kapital, izkazuje za 1937 zmanjšanje vlog in upnikov od 37,4 na 23,65 milij. in reoskonta ter lombarda od 8,08 na 6,6 milij. din. Med aktivni so se zmanjšale menice od 17,25 na 8,46, dolžniki pa so narasli od 19,47 na 21,95 milij. din. Čisti dobiček znaša 151.177 (69.832) din, bilanca vsota 42,84 (61,04) milij. din.

Borza

Dne 28. dec. 1938.

Denar

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt neizpremenjen na 237,20—238,80.

Tudi nemški čeki so ostali neizpremenjeni na 14,20—14,40.

Grški boni so beležili v Zagrebu 36,65—37,25, v Beogradu 37,25 denar.

Devizni promet je znašal v Beogradu 3.314.000 dinarjev, v Zagrebu 322.467 din. V efektih je bilo v Beogradu prometa 1.179.000 din.

Ljubljana — Tečaj s primom

Amsterdam 100 h. gold.	2401,16—2415,76
Berlin 100 mark	1768,03—1781,90
Bruselj 100 belg.	743,95—749,01
Curih 100 frankov	996,45—1003,52
London 1 funt	205,61—207,66

— Pri motnjah v prebavi, pri napetosti, vzdigovanju, zgagi, povzročeni po težki zapeci, je zelo primerno vzeti na večer pol kozarca naravne »Franz-Josefove« grenke vode, zjutraj na tešče pa isto množino. Prava »Franz-Josefova voda« se izkazuje vedno kot popolno zanesljivo sredstvo za čiščenje črev.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Newyork 100 dolarjev	4382,26—4418,57
Pariz 100 frankov	115,91—117,35
Praga 100 kron	150,93—152,04
Trst 100 lir	231,45—234,53

Curih, Beograd 10, Pariz 11,68, London 20,68, Newyork 4437/8, Bruselj 74,68, Milan 23,325, Amsterdam 240,95, Berlin 177,00, Stockholm 106,50, Oslo 103,925, Kopenhagen 82,325, Praga 15,17, Varšava 83,60, Budimpešta 97,50, Alene 3,95, Carigrad 3,50, Bukarešta 3,25, Helsingfors 9,11, Buenos-Aires 101.

Vrednostni papirji

Ljubljana. Drž. papirji: 7% investicijsko posojilo 98,25—99,25, agrarni 59,60, vojna škoda, promptna 467,50—469,50, begluške obveznice 89—89,50, dalm. agrarni 88,75—89,75, 8% Blerovo posojilo 95,50—96,50, 7% Bler. posojilo 89—90, 7% posojilo Drž. hip. banke 99—100, 7% stab. posojilo 96,50—97,50. — Delnice: Narodna banka 7,750 do 7,900, Trboveljska 180—190.

Zagreb. Drž. papirji: 7% investicijsko posojilo 100—100,50 (100), vojna škoda, promptna 465—467, begl. obveznice 88,50 den., dalmatinski agrarni 87,50—88,50, 4% sev. agrarni 57,50—58,50, 8% Bler. pos. 96,50—97 (96,50), 7% Blerovo posojilo 89,50—90,50, 7% posojilo Drž. hip. banke 99 den., 7% stab. posojilo 96 den. — Delnice: Priv. agrarna banka 220 den., Trboveljska 180—183, Gutmann 40—43, Isis 20 den., Osl. sladkorna tovarna 90—97, Osješka livarna 175 den., Jadranska plova 300 den.

Beograd. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 101 blago, agrarni (59,50), vojna škoda promptna 467,25—467,50 (467,50), begluške obveznice 89—89,50 (89,50), dalm. agrarni 87,75—88,50 (88,25), 4% sev. agrarni 57,50—58,25 (58), 8% Blerovo posojilo 96—96,50, 7% Blerovo posojilo 90—90,50. — Delnice: Narodna banka 7,800 blago. Privilegirana agrarna banka 226—228 (230, 226).

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica: bač, srem in slav 158—160, banaška 157—160, vse po 78—79 kg in 2%; — rž: bač 72 kg 2% 135—135,50; — koruza: bač, par. Vršac in Indj. 100—102, bač, par. Indj. in Vršac, sušena 112—114; — ostalo neizpremenjeno. — Tendence čvrsta, promet srednji.

Cene živine in kmetijskih pridelkov

Cene živine in kmetijskih pridelkov na sejmu v Kranju dne 27. decembra t. l. Sejem je bil slabo obiskan. Na sejmu je bilo prignanih oziroma pripeljanih 25 volov, 12 krav, 50 svinj in 40 prašičev. Prodanih je bilo 13 volov, 7 krav, 27 svinj in 32 prašičev. Cene so bile naslednje: voli 1. vrste 6 dinarjev, voli 2. vrste 5,50, voli 3. vrste 5; telice 1. vrste 6 din, 2. vrste 5,50, 3. vrste 5; krave 1. vrste 5,50 din, 2. vrste 5, 3. vrste 4,50; teleta 1. vrste 8 din, 2. vrste 7; prašiči — hrvaški špeharji 10 din, domači prašiči pršutarji 8,50—9,50 za kilogram žive teže. Mladi pujski 7 do 8 tednov stari 140—280 din za glavo. — Goveje meso 1. vrste, prednji del 10 din, zadnji del 12 din, goveje meso 2. vrste, prednji del 9 din, zadnji del 11 din, goveje meso 3. vrste, prednji del 8 din, zadnji del 10 din; svinjina 14—16 din, slanina 22 do 26, svinjska mast 19, čisti med 22—24, neoparna volna 24—26, oprana volna 34—36, goveje surove kože 12—14 din, telečje 15, svinjske 8—12 dinarjev za kilogram. — Pšenica 195 din, ječmen 185, rž 185, oves 180, koruza 150, fižol 250—300, krompir 100, lucerna 1900, seno 80, slama 50, pšenična moka 280—320, koruzna moka 225, ržena moka 300 din, ajdova moka 400 din in koruzni zdrob 275 din za 100 kg.

Cene živine in kmetijskih pridelkov v Slovenskih Konjicah dne 24. dec. t. l. Voli 2. vrste 4,75 dinarjev, voli 3. vrste 4,25; telice 2. vrste 5 din, telice 3. vrste 4,50; krave 2. vrste 4 din, krave 3. vrste 3,50; teleta 1. vrste 5,25, teleta 2. vrste 4,75; prašiči špeharji 8,50, prašiči pršutarji 8 din za kilogram žive teže — Goveje meso 1. vrste, prednji del 10 din, zadnji del 12; goveje meso 2. vrste, prednji del 8 din, zadnji del 10; goveje meso 3. vrste 8 din; svinjina 14, slanina 16, svinjska mast 18, čisti med 17, goveje surove kože 8, telečje 12, svinjske 6 din za kilogram. — Pšenica 225 din, ječmen 200, rž 200, oves 175, koruza 150, fižol 200, krompir 80, seno 45—55, slama 30, pšenična moka 325, koruzna moka 200 din za 100 kg. — Navadno mešano vino pri vinogradnikih 3—4 dinarjev za liter, finejši sortirano vino pri vinogradnikih 5—7 din za liter.

KULTURNI OBZORNIK

Obraz

(Ob grobu mons. Venceslava Beléta.)
(23. julija 1887—19. decembra 1938.)

Briddo je pri sru, če pišeč o možu, ki je kulturnemu bogastvu primorskih Slovencev, svojo moško dobo, pridajal zrno za zrno, dvakrat briddo, če je bil ta mož mehek in dober. Rajnemu monsijnorju Belétu si skoraj otipal nežno pesniško žilo; še več, bil je skoz in skoz estet. Lepo in dobro je uklepal vase ko školkja biser. Zato je tako rad pel in pisal, govoril v družbi in z lece o ptičkih in rožicah, o živalcah v gozdu in o lepi pomladi. Kako sveže duhtijo njegove majniške »Marijine rože«, zadnje njegovo večje delo pred tako naglo smrtjo. Vence Mariji je plet vsake binkošti v sočni besedi pri Mariji vitovski. Strmel si v gospoda Beléta (tako so ga klicali z nazaj pomaknjem naglasom Vipavci), ko je njegov moški glas zadonel po božjem hramu, in tudi, če je odbila ura in je bil cerkvenik Konjček že kaj siten, kdaj bo »opravilo« končano, vendar v cerkvi niti fant ni pod korom zakašljaj. Radi so imeli Beléta njegovi rojaki, Vipavci v kotu od Lok do Črnič, med njimi sniva zadnji sen... Vzljubljeno so svojega gospoda dekana Beléta Kanalc, šestnajst let jih je v vezani besedi z dobrim kregal. V Gorah so mu vzdeli naglas na zadnji zlog: Belé. Tako je bil njih, da so mu priimek po svoje prikrojili. En mož za Gorce in Vipavce, za vsake po pol... Pa ne; še Brice je bil in pristen tam od Višnjevika doma. Če bi ime stelo tri zloge, bi mu zopet po svoje zapeli, pa so mu rekali kar »gospod Vence«.

Šaljivo in duhovito je kupal preko očal: čeprav majhne in čokate postave je pa znal

tudi ostro pogledati od spodaj navzgor negodeta, mala in večja. Slabo je bilo pasti njemu v zamero. Toplo pa ga šteti med prijatelje.

Pred tedni je prišlo v romantičnem Kanalu, ki je res soški kanal med Marijinim Celjem, Sv. Gendro in Kanalskim Vrhom in Kukom okraj Vode. Zmenila sva se z Belétom za popoldanski pomenek. Večernice še niso bile pri kraju. V cerkvi je gospod dekan pravkar razlagal o rožicah in pesemkah, pravil je o lavretanskih litanijah. Ko je končalo, se je vsul rož otročadi za gospodom proti župnišči, s krasnim starinskim pročeljem. Ze znanj vidiš, da biva tu estet. Sicer je moral to minuto postati vsakdanji zemljan. V veliki veži na levo, v posojilnici, se je moral otresti najprej nekaj prošnikov in obrestonoscev, potem je prišel na vrsto veliki šetko in njegov pobratim. Z gromkim laježem sta se vrgla na gospodarja, ki ju je poslal na dvorišče h kavki Katrici in k vitki udomačeni srnici. Zivalce in ptičice in rožice. Stopil je še k čebelicam, če jim ni premraz.

»Zmrzal bo,« je presodil in premeril Sočo v globokem skalnem koritu pod vrtom. »Še raste,« je pripomnil. Ko je bilo vse pregledano, sva stopila v veliko sobo kraj kuhinje.

»Ves božji dan cerkev, pa posojilnica, pa kaka reč od županstva, pogled za hlapi in deklami, ker smo »veleposestniki,« se je hudomušno nasmehnil in potožil, da komaj prime za pero, če naznanita njegova varuha novega obiskovalca.

Buča vipavca je razvezala misli. »Si se spet lotil,« sem ga nagovarjal. »Višnjevski v zadnjem našem koledarju je ubral prave strune za ljudsko povest.«

»Bi, bi, saj za drugoč spet nekaj iščem skupaj, pa ta božji čas in gospodarske marnje.« »Kaj takega, kot je bil otroški raj?« »Majčica zima« v »Colniču«, pa »Detinsko blago-

vestje« v »Mladiki«, bi bilo za naše malč,« sem ga skušal.

Vzradostil se je, malčke je nad vse rad imel. »Čak!« in je zaklical v kuhinjo sestri, naj prinese orehov in kakijev.

Azija se odpira krščanstvu

V Indiji in Indokini množice kristjanov stalno naraščajo

Indija je še vedno misijonska dežela, čeprav ima že 4 milijone katoličanov. V pravi Indiji je 3.707.304 katoličanov, na Ceylonu blizu pol milijona, v Birmi 130.000. Če pomislimo, da je pred 80 leti bilo kristjanov komaj pol milijona. Toda delo se je šele začelo, kajti Indija ima 350 milijonov prebivalcev! Kristjani v Indiji pa so čuči in vidi velike naloge, ki jih v bodočnosti čakajo. Tako imajo n. pr. že 106 katoliških časopisov in listov, ki na svojem polju dopolnjujejo boj za resnico.

Največja ovira za širjenje krščanstva so strem-ljenja, kakor Arya-Lamaj gibanje, ki hoče do- došči obnovitev Indije na osnovi stare hinduistič- ne vere. Temu gibanju, ki je nekaka združitev stare indijske vere z najmodernejšimi zahtevami, je zelo blizu znani Vivekananda. Druge sku- pine so do krščanstva mnogo bolj prijazne, tako zlasti Bahmo-Lamaj gibanje. Evangelij jim je sveta knjiga, prva za »Upanishaden«. Pristaše tega gibanja je tudi znani pesnik Tagore, ka- terega dela so vsaj v odlomkih predstavljena že v vse evropske jezike. Druge skupine gredo v svo- jem prijaznem odnosu do krščanstva še dalje. Sa- najo o nekakšni stopitvi krščanstva s hinduizmom, da bi iz te stopitve nastala neka nova »nadhin- duistična« vera bodočnosti, ki bo obnovila in pre- rodila vso Indijo. K tej skupini spada tudi Gandhi.

Celoten položaj je še zapleten in ga je težko pregledati; upravičeno pa daje velike upe. V zad- njih desetletjih je misijonstvo v Indiji doseglo take uspehe, kakor smo jih bili vajeni komaj v Afriki, kjer je bilo misijonstvo najbolj razvito in je Afrika najbližje Evropi. V Indiji gre krščanstvo med množice, ki ga sprejemajo kot suho zelenje jutranjo roso. Pokrajina Chota-Nagpur je l. 1885 imela samo 2000 kristjanov; l. 1935 — po 50 letih — jih je bilo že 236.000! Pred kratkim je bil v Madrasu v Južni Indiji kongres katoliških časnika- rjev. Organizator kongresa je bil konvertit Gil- lani, ki je bil prej mohamedanec, danes pa je goreč borec za stvar katoliške Cerkve v Indiji. Zunanji uspeh kongresa je — ustanovitev katoli- ške časnikarske agencije v mestu Bangaloro.

Druge velika pokrajina, ki se voljno odpira krščanstvu, je francoska Indokina. To zemljo so prekvasil mučenci. Nek misijonski pisec je to armado mučencev preračunal v sledečo moderno prispodobo: če bi šli v spredu mimo bralca, vsako sekundo po štirje v štiristopu, bi šli mimo sedem ur — sami Indijci, ki so v trpljenju umrli

za krščanstvo! Zemlja tega polotoka v daljni ju- govzhodni Aziji je dobesedno napojena s krvjo mučencev. Samo v zadnjih 130 letih jih je umrlo na tisoče in tisoče.

Seme krščanstva je v Indokino zanesel slavnj jezuitski misijonar de Rhodes pred 300 leti (l. 1627). Že v prvih letih svojega delovanja je de Rhodes krtil na tisoče poganih, med njimi več kraljevih princev in 200 poganskih duhovni- kov. Po dvanajstih letih (l. 1639) je dežela imela že 100.000 kristjanov in 100 cerkev. V naslednjih 25 letih je to število naraslo že na 300.000. Na- slednji dve stoletji sta bili za mlado krščanstvo Indokine doba nepretrganih preganjanj. Višek so preganjanja dosegla ob začetku prejšnjega sto- letja, pod cesarjem Tu-Duc-om, ki mu bo vso zgodovino ostalo ime »anamitski Neront«. Šele, ko je dežela prišla pod francosko blast, je nastopila tu doba verskega miru. Toda v času, ko se je menjal gospodar, se je poganstvo še enkrat raz- divjalo proti krščanstvu. Ob zavzetju mesta Hué so pogani poklali 20 misijonarjev, 30 domačih du- hovnikov in 50.000 kristjanov.

Ko so Francozi zasedli deželo, je kristjanov bilo kakih 700.000; danes jih je poldrugi milijon, ki jim stoji nasproti množica 20 milijonov budis- tov. V pokrajini Phat Diem in Buichu, kjer je misijonstvo že starejše, je katoličanov že ena če- tretina celokupnega prebivalstva. Domačih duhov- nikov je 1230.

Več kot število pa pomeni ogenj verske go- rečnosti, ki preveva vse te krščanske množice. To je zlasti pokazal katoliški mladinski kongres za Indokino, ki je bil l. 1936 v mestu Nam Dinh, na »polju mučencev«. Anamitski mučenci so bili mučenci sv. Evharistije in tudi današnji kristjani so se zbrali okrog Najsvetejšega, ki je bilo sredi- šče kongresa. Upati je, da bo Cerkve v Indokini kmalu stopila na lastne noge in ne bo več mi- sijonska pokrajina, ker je domača cerkev, z do- mačimi duhovniki in škofi, veliko bolj varna pred kočljivostjo raznih političnih sprememb kot pa misijon.

Tako se krščanstvu v neizčrpni Aziji odpirajo nove velike pokrajine s še ne preštetim prebi- valstvom, o katerem le slutimo, da ga je na mi- ljione in milijone. Morda božja odškodnina za Evropo, ki bi se rada s kakim lepim izgovorom »moderniziralac«. Cerkvi pa je obljubljeno, da ne bo propadla do konca sveta. Nikjer pa ni rečeno, da je večna prav v Evropi ali v Sloveniji. Če kaka dežela ne mara spoznati dneva svojega obi- skanja... Svet je velik in Duh veje, kjer hoče...

Neki Parižan je v tem hudem mrazu odkril nov vir dohodkov: Na drsališčih je začel izposojati ple- tene koše, v katerih so se poleti po obmorskih kopališčih skrivali pred žgocim solncem. Sedaj se v njih skrivajo pred ledenimi vetrovi.

Božično drevesce v nemški preteklosti

»Božično drevesce bo gorelo vedno svetleje, po vseh nemških deželah, kjer bijejo nemška srca« (Tagespost)

Pred kakimi tisoč leti še ni bilo nobene nava- de o božičnem drevescu, tudi v Nemčiji ne. Stari Germani so sicer imeli navado, da so v teh dneh, v zunanji izraz solca, ki je premagalo zimo, kra- sili svoje hiše z vejicami iglastih dreves, ki so jim bile simbol trdnega življenja, ki se je ohranilo tudi preko zime. Te vejice so jim bile v okras tja do trdne pomladi. Krščanski pridigarji srednjega veka pa so to navado zelo bičali in se je polagoma vsaj v nekaterih krajih res opustila.

Največ sledov današnjega nemškega božičnega drevesca je še v Alzaciji l. 1605 so v Strasburgu za božič okrasili veliko jelko. Toda to drevo je bilo takojmenovano »dnevno drevo«, obloženo le s slaščicami in igračami, brez luči. Stalo je do konca »dvanajstih svetih noči« t. j. do praznika Treh kra- ljev, potem pa so ga podrli. Kmalu pa se je navada razširila po vsem jugozahodnem delu Nemčije, spr- va kot visoke drevesce. Povpraševanje je bilo že tolikšno, da so morale v 16. stoletju občine poseči vmes; gozdni red občine Ammerschrein ima v svo- jih arhivih odredbo, da noben občan ne sme imeti več kot eno božično drevesce, ki ne sme biti daljše kot 8 čevljev (2,5 m).

V ostali Nemčiji drevesce dolgo ni prišlo v navado. Pač pa so bile v navadi druge priprave, ki so služile za stojala luči. Goethe je v letih 1770 do 1771 praznoval božične večere ob božičnem drevescu. L. 1796 je bila na gradu Wandsbecker proslava, katere so se udeležili Goethe, Klopstock, brata Stollberg in Matija Claudius in kateri je glavno obeležje dajalo z lučmi okrašeno drevesce. Najbolj pa se je navada razširila po Turingiji, kjer jo je oblast skušala obdržati v pravih mejah; gozdn- ni red iz l. 1775 pod kaznijo 5 tolarjev ali 14 dni zapora prepoveduje sekanje jelk za božično drevo. Goethe se je še v 72 letu veselil razsvetljenega, z vsemi mogočimi dobrotami in sladkarijami oblože- nega drevesca, saj je l. 1821 v pesmi na kneza Karla opeval njegovo očarljivost. Tudi Schiller je l. 1793 v Ludwigsburgu praznoval božič ob dre- vescu obloženem s sladkarijami in kolači.

V Berlinu se božično drevesce omenja šele leta 1755. Pa tudi takrat ga še niso krasili z lučmi, am- pak s pozlačenimi krompirji, da bi tako otrokom podali podobo sadežev paradiza. V Danzig so bo- žično drevesce vpeljali nemški oficirji.

Na Bavarskem ga je na dvor uvedla leta 1830 bavarska kraljica, sicer pa na Bavarskem, ne na deželi ne v mestih, božično drevesce do konca 19. stoletja ni bilo znano. Na Dunaju ga je prva pri- žgala žena nadvojvoda Karla zmagovalca pri As- pernu, ki je za to navado navdušila tudi svojega sorodnika, cesarja Franca I. Iz Dunaja se je bo- žično drevesce z nemštvom vred širilo po vseh pokrajinah nekdanje Avstrije, l. 1820 je zagorelo prvič v Pragi, v naslednjih 40 letih je prodrlo do Celovca. Najbolj so bili proti tej navadi odparni Tirolci; puštrška dolina in dolina Antholzerl sta ga videli šele okrog l. 1902. Cerkve te navade nik- dar ni gledala prijazno; nemštvo pa je v njem vedno videlo simbol svojega božičevanja. Graška »Tagespost«, iz katere smo posneli tudi ta članek, pravi o božičnem drevescu, da bo z napredkom raziskavanj o življenju nemških prednikov gorelo vedno svetleje »po vseh nemških deželah, kjer bi- jejo nemška srca«.

Palm v severni Afriki se je lotila bolezen

Iz Tunisa in Rima prihajajo poročila, da se je v arabskih naseljih severne Afrike in Libije pojavila neka rastlinska bolezen, kateri so zlasti palme posebno podvržene. Že na tisoče kokosovih in dateljnih palm se je do zdaj zaradi te bolezni že posušilo, kar za tamošnje prebivalstvo pred- stavlja veliko škodo, kakor za našega kmeta huda toča. Rastlinoslovci domnevajo, da povzroča bo- lezen neki bacil, katerega pa se še ni posrečilo odkriti.

Skandinavski ribiči še hodijo na lov z drsalkami namesto v čolnih, ker so jezera že zdavnaj čez in čez zamrznila. S seboj vozijo sani na jadro, s katerimi bodo pripeljali nazaj svoj plen

Velika železniška nesreča v Romuniji

Dva vlaka sta trčila na odprti progi v polni vožnji. — 100 mrtvih

Nek očividec poroča o strašni železniški ne- sreči, ki se je zgodila v noči od 24. na 25. de- cember, prav na božič, v romunski Besarabiji, sledeče:

Nesreča se je zgodila med postajama Praca- gea in Etulea, 35 km daleč od Galaca, na progi, ki veže to mesto z glavnim mestom Kišinevom (Cisinau po romunsko). Trčila sta skupaj dva vlaka, ki sta bila nabita s potniki, tako da sta bila oba dobesedno razdrobljena v kose. Eden izmed njiju, ki je peljal iz Besarabije, oziroma iz Kišineva, v smeri proti stari Romuniji, je bil poln častnikov, vojakov in civilnih uradnikov, ki služijo na skrajni vzhodni meji in so se peljali v rodne kraje za božične razpiske. Ves čas je bila huda snežna burja, ki že dalj časa razsaja po vsej Rusiji in Romuniji z nenavadno močjo in je prav za prav tudi vzrok tej veliki nesreči.

Vlaka, od katerih eden je divjal iz Galaca (oziroma iz Bukarešte) na sever proti Kišinevu, drugi pa iz Kišineva na jug proti Galacu, bi se bila morala srečati na postajici Valceaej, kakor je bilo določeno. Toda snežna burja je pretrgala vse telegrafске in telefonske žice, tako da vla- kovodji nista bila obveščena o odredbi ter sta vlaka zadela drug ob drugega na prosti progi z najhujšo brzino. Udarce je bil podoben pravi eks- ploziji. Vsi vozovi na eni in na drugi strani so bili v loku vrženi s tračnic, prva polovica obeh vlakov je bila zdrobljena, druga razbita, in iz ruševin so švigali prameni požara. Snežna ravan ob progi je bila počasno rdeče razsvetljena. Ogenj je uničil 7 vozov, kolikor je bilo ostalo na njih še celega. Požar je tudi kriv tako velikega števila žrtev, od katerih je, kolikor je do zdaj ugotovljeno, 100 mrtvih, ranjenih in ožganih pa približno 150. Identificirana v celoti pa trupla seveda še danes niso, tudi mraz in sneg reševalno delo zelo ote- žujeta. Večina trupel je tako izkažena, da jih sploh ne bo več mogoče spoznati. Mnogi so, ra- njeni ali ne, zgoreli živi, ne da bi si mogli poma- gati, ker je udarec želežje tako zvil in premaknil ter stisnil, da se nihče ni mogel rešiti na prosto. Le nekaj jih je ostalo živih po čudežu.

Eden izmed teh, ki se je peljal v vlak, ki je z veliko brzino vozil iz Kišineva proti Bukarešti, pripoveduje, kako je v vozovih z ozirom na pra- znične vladalo samo veselje. Skoraj vsi so bili na- menjeni domov, da prebijajo praznike in krogu svojcev. Mnogi že dolgo niso bili doma. Nekateri so opazili, da na več postajah ni električne raz-

svetljave, pa si iz tega niso nič storili, ker na možnost kakšne nesreče nihče ni mislil. V re- snici pa je vlak drvel v smrt. Udarci vlakov samega seveda ni mogoče prav popisati. Ogenj, ki se je hipoma dvignil iz ruševin, je onemogočal reše- vanje. Ranjeni, kolikor jih je bilo mogoče izvleči iz zamotanega železja in lesa, so strašno trpeli zaradi mraza. Videli smo grozne prizore. Neka ženska je molela živa iz razbitega vozovja, nogi pa sta ji bili razbiti in priprti v zvitem železju, tako da bi ju bilo treba odrezati. Zraven nje pa je ležalo mrtvo truplo njenega sinčka. Ker je bila onesveščena, ni videla, da so sina odnesli, ne da bi ona vedela, kaj se mu je bilo zgodilo. Ko se je vrnila k zavesti, je ječala in stokala ter začela spraševati po otroku; izgubljala je kri v potokih iz številnih široko zevajočih ran in nazadnje iz- dihljala; mi pa nismo mogli pomagati — pripo- veduje očividec. Nek 60 letni gospod pa je znorel. Bil je zaprt v oddelku, medtem ko je v drugem gorelo in prestajal je smrten strah, dokler ga nismo rešili skozi zevajočo špranjo v lesu, ki smo jo z železnim drogrom razširili. Mož pa je bil zbla- znel in smo ga morali zvezati.

Mrtlice so kmetje okoliških vasi položili na oder pri sebi, ranjence pa je dobro romunsko ljudstvo po vaseh vzelo pod streho in zdravilo po svoje, dokler ni dospela zdravniška pomoč in sa- nitetne kolone, premnogim so se rane prisadile, več jih je že pomrlo, med njimi največ onih, ki so dobili opekline najhujše vrste po vsem telesu. Na lice mesta je doplovalo mnogo staršev, žena, sester, bratov in sorodnikov ponesrečenih in kdo more popisati žalost tistih, ki jim dragi svojci leže mrtvi pod ruševinami, ali pa so jih našli mrtve na različnih krajih okoliša — veliko pa sploh ni mogoče prepoznati. Strašni prizori, ki jih ne bo mogoče nikoli pozabiti!

Praviho, da je mrtvih in ranjenih dosti več, nego poroča časopisje, zakaj računa se, da je bilo v obeh vlakih okoli 1500 potnikov. Oblasti so osuple in govore, ki krožijo o nesreči, so vprav fantastične, čemur se ni čuditi v deželi, ki slovi po svoji zanikrni upravi ter brezvestnosti in ko- rupciji službenih organov. Preiskava o nesreči je v teku. Ker si ni mogoče prav razložiti, kako da železniški uradniki niso ničesar ukrenili, ko so vendar morali vedeti, da brzovagne, telegrafске in druge signalne ter varnostne naprave ne de- lujejo, so zaprti postajenačelnika v Galacu ter nekatere druge uradnike,

Mrzli val nad Evropo

Na desni:

Berlinski inženjer Rudolf Ortlepp je iznašel strojno žago za žaganje ledu. Stroj goni majhen bencinski motor in je zelo močne konstrukcije, ker je led pri debelosti 14 do 16 cm skoro tako trd kakor jelko.

V kotu:

Ledene plošče v memelskem pristanišču. Skozi led je ledolomilec prebil ozko plovno pot za par- nike, ki pa se je naslednjo noč takoj spet sklenila v še trdnjši led

Spodaj:

Parniki iz severnih morij prihajajo v evropska pristanišča vsi obloženi z ledom. Nobenemu delu ladje mraz ne prizaneša, povsod nabira debele sklade ledu, v veliko muko posadki, parniku sa- memu pa v nevarno breme

Gledališče in koncerti

Ljubljanska opera

F. Lehar: »Frasquita«

Operetna premiera.

Frano Lehar je menda v današnjem času edini skladatelj, ki vzdržuje tradicijo dunajske klasične operete in v njej tudi značaj umetniške resnobnosti. Zato tudi imajo njegove tovrstne tvorbe neko vabljivo vonjavost, slično staremu vinu, ki zapekljivo kipi — čeprav večkrat kar čez robove čaš. O tem priča jasno tudi »Frasquita«, povest o ciganskem dekletu in njega polti skozi različne plasti do najvišjih družb v naročje zveste ljubezni, povest, ki jo spremlja glasba, polna kipečega čustvenega soka in sentimentalne vonjavosti. Toda ta glasba, gibajoča se v tako opredeljenem svetu, je vendarle hčerka čiste umetniške fantazije; v njej živi oblikovani utrip samosvojega glasbenega sveta, pa najsi se iz njega tvorijo samo valčkovne in podobne preproste oblike. Prav ta oblikovna doslednost, ki je še vezana na pisano barvitost romantičnega in deloma celo impresionističnega doživljanja, je glavna odlika Leharjeve glasbene umetnosti.

Zaradi naznačenih vrednot utegne doseči »Frasquita« velik gledališki uspeh — če se s temi osnovnimi vrednotami ujema tudi uprizoritev. Toda ta pogoj izpolniti že na sploh ni lahko. Toliko težje v našem operetnem podanjanju, ki je prikrajšano za sposobnostih uprizorjanja takega sveta, vsega zapletenega in plemenito razkošja. Dana uprizoritev je bila z glasbene strani res da trdna. V orkestru, ki nosi mnogo resne operne značilnosti na sebi, je še celo zaživela jasna oblika, podprta s poglobljeno razpoloženskostjo — vse to je znal doseči dirigent Anton Neffat. Režiser in koreograf Golovin se je potrudil v svojem delu in dosegel neko uspešnost v 3. dejanju, ki je priložilo po igralski in zlasti scenični razpoložljivosti. Medlo je bilo v učinku prvo dejanje; trpelo je na nedovršenosti in grobosti. Najbolj pa je zaostalo drugo dejanje, ki bi moralo sicer po dramatičnem sestavu seči najvišje. Toda tu je položen ves dramatični poudarek na glavna dva junaka — na konflikt med lepim, zanositim fantom Armandom in med vročerkvno, mlado ciganko krasotico Frasquito; a nosilca vlog (ga. Poličeva in g. Sanci) sta bila za to prešibka. Umetnost ima svoje neizprosne postavbe in ne da se ukantiti. In še zlasti odrskim oblikovalkam so te postavbe trdo pisane. Lep je cvet in dober je sad. Toda pomlad ne rodi in jesen ne cvete. Vse skrajno hotenje, natrpano z vsem preostalim prirodnim zanosom in nakiten z vsem razkošjem vabljivih oblčil, ne more zadržati preteklosti, ki neizpodbitno tone. Zato je osebnost želja, vzdržati se na mestu, ki pritiče sinov in hčeram, v uresničenju odvratna in to še celo v umetniškem početju, kadar je količjak vezano na sodelovanje prirodnih silnic. Priznavati vsakemu času njegove pravice in dolžnosti, to je umna rast — zajemati iz vsake dobe bridkost in lepoto, ki jo v sebi nosi, to je smotrni razvoj. Umetnost je pa pojav, ki je nam vsem postavljen za cilj hrepenenja in zato nam vsem nadrejen, vodeč in razsojač našega početja po svojih lastnih, vzvišenih in od naših malenkostnih osebnih želja povsem neodvisnih zakonih. Le kadar se umetniško delo urejuje po teh zakonih, je plodno in smoteno. Podana uprizoritev pa je napravila mimo njih prevlekl ovinek, da bi mogla biti umetniško uspešna.

Ljubljanska drama

»Pikica in Tonček«

26. decembra 1938)

Ze vsa leta čutimo, da ima zastoj mladinskih predstav v našem gledališču svoje tehne vzroke. Stara romantična pravljica s svojimi pesniško miškovnostjo ne more več zadovoljiti sedanje mladine; današnjemu otroku, ki ima že vse drugačen svet pred seboj, more stara pravljica dati samo nekaj tega, česar potrebuje, zakaj današnji otrok ima pred seboj že nekaj »stvarnosti in išče tudi razumskega ugodja.

Zato je Kärstnerjeva sodobna prilika o Pikici in Tončku splošna končno tisto, kar so nakazovale nekatere igre v prejšnjih letih, n. pr. Oslček Miško ali Robinson mlajši. »Pikica in Tonček« je sodobna pravljica, preprosta zgodba o bogati pa nesrečni deklici in ubogem dečku, ki končno rešita celo težko družabno vprašanje — seveda prav tako s pravilno dobroto, pravičnostjo in poukom, ker drugače ne gre. Podobno, kakor so: v poslovnih skrbih izgubljeni oče Koren, v nakupovanjih in zabavah zaskrbljena njegova žena, bolna delavka Hrastova, učitelj Gruden in še te in one osebe, živo kažejo v današnji družbi, le zgodba vzgojiteljice Filomene utegne biti malo pretrda in preveč moderno romantična, čeprav je zaročene Vražji Marko živa podoba iz današnjega podtal-

Iz Julijske krajine

Nova sveta maša pri Sv. Križu na Vipavskem. V nedeljo, 18. decembra je bilo pri vipavskem Sv. Križu razgibano, praznično vrvenje. Od vseh strani naše lepe Vipavske doline se je nateklo v znamenito, staroslovno mesto, ki s ponosnega griča zapeljivo gleda preko širne ravni, nenavadno obilo pobožnega ljudstva. Svetokriška župnija je obhajala izredno slovesnost: praznik prve slovesne sv. maše svojega farana g. Franca Valiča iz Plac. Novomašnik je redovnik kapucinskega reda. Ljubzen do domačih duhovnih, do svojega ljudstva ga je gnala, da je prišel obhajati najlepši dan svojega življenja v njegovo sredo. Pri slovesni sveti maši je imel slavnostni govor bivši svetokriški župnik g. Ivan Rejcek, ki pastiruje sedaj v Opatjem selu. Pridržal je o pomembnosti in veličini duhovništva. Mešni pevski zbor je pod spretnim vodstvom g. Stanka Verčona s svojim ubranim podajanjem dvignil vzvišeni cerkveni obred do pravega sijaja. G. novomašniku želimo obilo božjega blagoslova pri njegovem delu v Gospodovem vinogradu.

Novi grobovi na Komenškini. V starosti 81 let je umrl v Komnu Martin Tavčar. Bil je do zadnjega krepak in živahen. Pred kratkim je lepo praznoval svojega patrona in se je pripravljaval, da obišče še enkrat svojo hčer, ki živi v Ribnici v Sloveniji. Najnikl je zelo rad romal, toda samo peš. Skoraj vsako leto je bil na Sv. Višnarjah, še letos pa na Sv. Gori. Bil je priden delavec in skrben gospodar. — Nepričakovano nas je zapustil zidar-ski pomočnik in posestnik Jožef Makovec v najlepši moški dobi 34 let, doma tudi v Komnu. Podlegel je na operaciji v Trstu. Prišel je za go domov, kjer je imel veličasten pogreb. Zapušta vdovo z dvema otročičema in starše. — V Svetem

nega življenja. Kärstner je iz mnogih prerezo sodobne mestne družbe uredil enotno slikanico, s katero riše, zabava in uči. Izvrstna je tudi domislila o razlagalcu gospodu Kazaleu; ta izvrstna, docela sodobna iznajdba v otroški igri spreminjena takoj vse gledališče v splošno domačo zabavo, pri kateri se lahko izkažejo razni pogumni sodelavci. Tako so »čudne dogodivščine dveh otrok« prijetna pa zelo koristna otroška zabava, skoraj kakor Kolombov jace za odkritje sodobne mladinske igre. In še eno: pri tej igri odnesejo tudi odrasli svoj nauk.

V presoji samega gledališkega vprašanja moramo biti »Pikico in Tončka« nad vse zadovoljni. Precej obsežno zasnovana igra je podana v enotnem in živem slogu, da kljub papirni ploskovitosti prizorišča ne čutimo nikjer papirja, ampak žive slike in prav močne utripe življenja. Režiser g. O. Šest je delo izoblikoval z okusom, domisljivo in čustvom, z vsem, česar dobra mladinska igra potrebuje. Njegov vidni zastopnik pred občinstvom g. Gregorin se je prav uspešno uveljavil kot gledališki hišni gospodar in je spretno krmilil med mladim občinstvom. Priscina, živa in zdrava Pikica je bila ga. Vida Juvanovica; pri nji bolj in bolj opažamo resno igralsko dozorevanje, vrh tega pa tudi mnogostranost njene igre. Stariček Tonček je najpogostejši in bolj šolski, zato pa je Severjev Pepe Brbljač spet odlična in izvrstna podoba, kakršnih ne vidimo vedno; pri Severjevih igrah je značilno, da se vedno svobodno odreže, pa naj prikazuje stvar, ki jo je treba res vso narediti. G. Plut je v mladinskih predstavah nepogrešljiv, zato je bil tudi njegov gospod Koren na svojem mestu; da je bila ga. Nablocka kot moderna gospa mati odlična, je skoraj odveč poudarjati. Gd. Slavčeva je vzgojiteljica Filomela podajala s fino igro in resnično doživeto dramatičnostjo, zlasti ko je bil Vražji Marko g. Drenovca prav tako prvostarna figura. Tončkova mater je s preprosto in toplotno igranja ga. Rakarjeva. Priščen je bil učitelj Gruden g. Daneša, smešen burkoč brivec gosp. Jermama in pravcata klada mesar g. Potokarja. S kratkimi besedami: vsa je v igri dovolj: pouka, zabave, igre in burk; posebej je treba omeniti odlično uprizorjeno večerno ulico, pri kateri s posebno sprejemljivostjo igra vrsta nemenevanih igralcev. Igra bo privabila mnogo, mnogo hvaležnih gledalcev.

F. K.

Grčarice

Po več kakor triletni dobi, ko smo bili brez dušnega pastirja, je prišel dne 14. julija 1936 v Grčarice za župnega upravitelja g. Rozman Jožef. Deloval je med nami dve leti in pol, pa nas je že zapustil in odšel v Veliki Gaber. — G. župni upravitelj se je veliko trudil v cerkvi kot spovednik in kot dober pridigar. Skrbel je za popravilo božje hiše. V tej kratki dobi je naša cerkev dobila nov tlak, novo božjo mizo, prižnica je popravljena, nova spovednica itd. Gospod župni upravitelj se je tudi veliko trudil za katoliško časopisje in knjige. Bog mu poplačaj vse njegovo delo.

Poštarne razmere v Šoštanj

Šoštanj, 27. decembra.

V šoštanjem okolju se ljudje vedno bolj pritožujejo nad dostavljanjem poštnih pošilk. V mesecu februarju 1938 je bila namreč ukinjena pri pošti v Šoštanju selska dostava za vsaj: Ravne, kjer je tudi samostojna trirazredna ljudska šola, Gaberke, Lokovico, Skorno, Sv. Florijan in Zavodnje, kjer je tudi župni urad, isto velja za Bele vode, kjer je tudi župnišče in šola. Vsi ti kraji so ostali naenkrat brez vsake poštnice dostave. Na ta način je ostalo naenkrat brez pošte okrog 4000 ljudi z zgoraj navedenimi uradi.

Vsak dan prihaja veliko pošte, pred vsem ob dne, ko pridejo razni naši časopisi, kakor »Slov. Gospodar, Domoljub itd., a še več bi jih prihajalo, če bi bila zopet uvedena selska dostava. Poštni uslužbenci v Šoštanju delajo s polno paro, vendar pa niso iz jekla. Pošta ima samo dve pismonoši, ki sta že preobremenjena z dostavo po mestu samem in po Družmirju, saj šteje občina Šoštanj blizu 5000 prebivalcev in nad polovico jih odpade na Šoštanj in Družmirje.

Iz navedenega sledi, da bi bil potreben še vsaj en uslužbenec na tukajšnji pošti. Plača onega ali tudi dveh poštnih uslužbencev je vendar malenkostna in ne more biti vzira, da se ne bi izpopolnilo izpraznjeno mesto. Prebivalstvu okolice Šoštanja bi bilo s tem zelo ustreženo; saj se sedaj čisto upravičeno pritožuje zaradi ukinjene selske dostave. Prosimo merodajne činitele, da se vendar enkrat nekaj ukrepe, da dobi šoštanjka pošta še dva ali vsaj enega uslužbenca za selsko dostavo.

Pluj

Nesreča. 29 letni kočar Sirk Jožef iz Erjavcev, občina Sv. Andraž v Slov. Goricah, je hotel za praznike zaklati debelo putko. Nož je dal v notranji eukničev žep in šel loviti kokoši. Na oledenih tleh pa mu je spodletelo in je padel tako nesrečno, da se je ubodel z nožem. Srečna kokoš je tako ušla smrti, močno ranjenega Sirk pa so prepeljali v plujsko bolnišnico.

Božičnico je priredila v soboto, 24. t. m. na magistratu plujaska mestna občina vsem revežem in brezposelnim v mestu. Obdarovanih je bilo okoli 200 pomoči potrebnih ljudi. Vsem, ki so pripevali ka božičnici, iskrena hvala.

Seja mestnega sveta v Pluju

Pluj, 27. decembra.

Na zadnji javni seji mestnega sveta v Pluju se je v glavnem obravnavala računski zaključek za l. 1937-38. Poročilo je podal načelnik upravnega oddelka g. Fras Ferdo. Računsko leto se je zaključilo s bilančnim prirastkom premoženja din. 149.735. Obratun izdatkov in dohodkov izkazuje din. 37.398 primankljaja, ki se je kril deloma iz prebitkov preteklih let, deloma pa se bodo nepopravnane obveznosti po izkazu upnikov krile iz plačil za pretekla leta v tekočem proračunskem letu. Brez debate so bili enotni vsi predlogi poročevalca z dodatnim predlogom dr. Visenjaka, naj se v bodoče dostavi vsem članom mestnega sveta tudi en izvod poročila o računskem zaključku.

Leta 1929 je bil plujski mestni občini ustanovljen podporni fond, ki je bil na prošnjo delavstva

likvidiran koncem septembra l. 1938. Delavstvo je svojo prošnjo utemeljevalo s tem, da je narasla draginja vseh življenjskih potrebščin, kar je onemogočalo delavstvu dvojno prispevanje za onemoglost in stareat pri razmeroma majhnem zaslužku. Delavstvu ne izplačujejo prejeme iz osebnega sklada, skupni sklad pa se bo še nadalje upravljal v smislu pravih sporazumno z občino in obratnimi zaupniki do izčrpanja s podeljevanjem podpor.

Na predlog upravnega oddelka se je soglasno odobrilo zvišanje delavskih prejemkov s 1. aprilom prihodnjega leta in to zaradi podražitve vseh življenjskih potrebščin. Za letos se pa izplačajo delavstvu za božič enotredne plače. Tisti, ki imajo mesečne plače, dabe za božič 30% mesečnih prejemkov.

Pri slučajnostih je med drugim g. dr. Visenjak opozarjal na dejstvo, da je za razvoj plujskega prometa v Pluju nujno potrebna zgradba vodovoda in modernega hotela, kar se nikakor ne sme pustiti z vidika.

Kranj

Hotel »Stara pošta«, Kranj, nudi vsak petek razne morske ribe, originalni dingač in opolo. Na silvestrov večer družabni večer brez vstopnine.

Veržej

Naša občina, čeprav majhna, je bila letos zelo delavna. Nabavila je telefon do poštna postaja Krizevci in se tako zvezala s svetom. Požrtvalno gasilno društvo si je nabavilo motorno brizgalno s katero bo lažje in hitreje pomagalo v nesrečah. Ustanovila se je tudi podružnica Rdečega križa, ki je že razdelil nekaj podpor letošnjim poplavljenjem. Pridni smo bili pri volitvah, ker smo prišli v okraju na četrta mesto. Z regulacijo Mure delavci dovolj zaslužijo. Tudi ceste so v veliki meri izboljšane. V veliki meri gre zahvala vodilnim možem v občini, ki imajo še mnogo lepih nartov.

Jesenice

Pomoč ob smrti. Uslužbenci KID so ustanovili poseben sklad, iz katerega bodo svoji umrlega člana dobili takoj izplačano 3000 din. To izplačilo ne bo vezano na rok, nego bo takoj po sporočilu smrti dobil najavljeni svojec izplačan ves znesek. Takojšnje izplačilo ob uri nesreče je v velikih primerih dobrodošlo. V ta posmrtni sklad se vplača po 10 din le v primeru smrti kakega člana.

Pusti Rovt brez kože. Prekrasni Pusti Rovt pod Golico bo postal to zimo brez kože. Še skoraj nova zimskošportna postojanka je požorela pred 14 dnevi z vsem inventarjem do tal. Komaj sta se rešila oskrbnik in njegova žena. Škode je nad 70 tisoč dinarjev. Koča na Pustem Rovtu je bila posebno obiskana po zimi zaradi lepših smučskih terenov za izvežbanje in za novince.

Indeksi in vse vrste kopirne knjige v trgovini Krekovega doma.

Zahtevajte povsod naš list!

Čiji bi našemu športnemu ugledu v mednarodnem športu lahko vprav neizmerno koristil. Zato se trud in skrb pripravišmo delo izplačati!

VDK

VDK. Razpisani tehnični tečaj v dnevih 30. in 31. decembra se ne vrši.

SK Planina

V petek 30. decembra se vrši ob 18 sestanek smučarjev-tekmovalcev v »Starešinski sobic Akademskega doma. Zaradi takojšnjega vstopa v trening se poziva, da se na tem sestanku golovo javijo sledeči člani: Jernej Franc, Mavsar Ivan, Jevšnik Stanko, Jeločnik Albert, Košir Stane, Šmid Marjan. — Načelnik.

Snežne razmere

Poročilo Tujškoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, SPD in JZSZ z dne 28. decembra 1938:

Kranjska gora, 810 m: —13, sončno, 65 cm prašča, barometer pada, suhalnik in drsalnice uporabne.

Rateče-Planica, 870 m: —14, sončno, 59 cm prašča, mirno, skakalnice uporabne, smuka ugodna.

Planica-Slana, 936 m: —15, sončno, 65 cm prašča, mirno, drsalnice uporabne, smuka ugodna.

Planica-Tamar, 1008 m: —14, sončno, 72 cm prašča, mirno, smuka ugodna.

Peč-Petelinjek, 1140 m: —16, sončno, 95 cm prašča, mirno, smuka ugodna.

Bled, 501 m: —13, sončno, 60 cm prašča, mirno, smuka ugodna.

Bokanj-Zlatogorje, 530 m: —10, delno oblačno, 95 cm prašča, mirno.

Komna, 630 m: —14, sončno, 130 cm prašča, mirno.

Kravec, 1200 m: —10, sončno, 30 cm prašča, sonč.

Vel. planina, 1530 m: —10, sončno, 80 cm prašča.

Gorjše, 1000 m: —13, delno oblačno, 65 cm prašča.

Skofja Loka, 350 m: —10, delno oblačno, 25 cm prašča, mirno, smuka ugodna.

Polzece, 620 m: —9, delno oblačno, 35 cm prašča, mirno, smuka ugodna.

Peča, 1631 m: —13, delno oblačno, 85 cm prašča, mirno, smuka ugodna.

Pokljuka, 1360 m: —15, delno oblačno, 40 cm prašča, 30 cm podlage, mirno, smuka ugodna.

Kamniška Bistrica, 601 m: —16, delno oblačno, 40 cm prašča, 30 cm podlage, mirno, smuka ugodna.

Dovo-Mojstrana, 650 m: —13, delno oblačno, 63 cm prašča, smuka ugodna.

Vogel, 1540 m: —16, delno oblačno, 63 cm prašča, smuka ugodna.

Pohorje:

Mariborska koča 1680, in Pohorski dom 1620 m: —14, delno oblačno, 30 cm prašča, smuka ugodna.

Senjorje dom, 1322 m: —18, delno oblačno, 20 cm prašča, 30 cm podlage, mirno, smuka ugodna.

Kramarjev vrh, 1167 m: —15, sončno, 53 prašča, sever.

Koč pod Kopo, 1577 m: —11, delno oblačno, 60 cm prašča, mirno, smuka ugodna.

Rimski vrelce, 530 m: —12, delno oblačno, 60 cm prašča, mirno, smuka ugodna.

Stanje naših cest

Z avtomobilni ino prevozne ceste:

1. Jezersko-Jezerski vrh.
2. Ljubljana-Kobovec-Sušak.

Prevozne na 20:

1. Podkoren-Korenjsko sedlo (samo z verigami).
2. Ljubljana-Kranj-Jezersko.
3. Ljubljana-Trst (prevozna z verigami, previdna vožnja).
4. Ljubljana-Reka (prevozna z verigami, previdna vožnja).
5. Ljubljana-Novo mesto Zagreb (prevozna samo z verigami in po možnosti z lopati).
6. Ljubljana-Celje-Vrnsko-Maribor (prevozna z verigami, previdna vožnja).
7. Ljubljana-Trilj (prevozna z verigami, previdna vožnja).
8. Ljubljana-Bled (prevozna z verigami, previdna vožnja).

Po vseh cestah v dravski banovini se pripravljajo pravilna vožnja, po raznih predelih pa potrebne verige, lopate in snežne pneumatike.

Obvestila športnih zvez, klubov in društev

Smučarski klub »Ljubljana« priredi hibernski tečaj v smučnem teku na vodstvom g. Tonine Pavla. Pristojno imajo vsi smučarji od 15. leta dalje, ki že obvladajo smučske like in imajo veselo do tekmovalnega smučanja. Zbirališče v četrtek ob 15 pred gostilno pri Čadu pod Rožnikom.

Sport

Državno prvenstvo v lednem hokeju bo 5. in 6. januarja v Ljubljani

Za gornji naslov bi nemara kazalo, če bi postavili še vprašaj. Za zdaj ga ne bomo, kajti prebrani smo, da ga je »Jutarnji list« povzel iz krogov okrog JKS-a (Jugoslovanske drsalne zveze). Gospodje v upravnem odboru so se po vsem videzu odločili, da bodo tekmovalce priredili na ta dva dneva. Prvenstveno tekmovalstvo je določeno za 5. in 6. januar v Ljubljani. »Nakon malog natezanja« (tako pravi Jutarnji list) med zveznim tehničnim odborom v Ljubljani in zvezno upravo, je končno prišlo do sporazuma. Po pokalnem sistemu bodo nastopili klubi, ki so do tega termina pripravljeni. To so Hašk, Marathon, ZKD (pa ne Zveza kulturnih društev, ampak Zagrebško klizaško društvo, da ne bo kdo v zmoti!) in Ljubljanska Ilirija. Program tega pokalnega tekmovalstva je naslednji:

Dne 5. januarja: Hašk i Ilirija (spoznali bomo lahko Slavijo iz Siskal) ter Marathon i ZKD.

Dne 6. januarja: zmagovalec med seboj za 1. in 2. mesto ter premaganca med seboj za 3. in 4. mesto.

Kje je ostal KSU, za katerega je bilo v hrvatskem časopisju toliko vztrajne reklame — o tem

nam Jutarnji ne ve povedati ničesar. Pravi pa, da bo pozneje (najbrž misli kar potem!) odigrana medmestna tekma v hokeju na ledu med reprezentancama Zagreba in Ljubljane. Ta da bo ob enem dala zveznemu kapetanu priliko za sestavo državne reprezentance. Povratna medmestna tekma naj bi bila odigrana že takoj v nedeljo dne 8. januarja v Zagrebu. Za dejstva, ki smo jih pred nedavnim razložili v našem časopisju, si napravijo Zagrebčani jurčke kar takole: »Bilo je uistinu malo neugodno in, sistiranje ljubljancina (pazite na l v začetku besede, op. ur.) da se prvenstveno odigra na sam Božič, premda su zagrebčki klubovi Marathon, Hašk i ZKD več prije izjavili, da ne mogu na Božič slati svoje igrače u Ljubljano.« O tem »več prijev« in o izjavah ste poučeni vsi, ki ste brali tozadnje članke v našem časopisju. In ti članki so vas poučili v resnici »več prijev« kako in kaj.

Od 3. do 12. februarja bo v Zürichu in Baselu svetovno in evropsko prvenstveno tekmovalstvo v hokeju na ledu. Za to tekmovalstvo so do zdaj prijavljene naslednje države: Holandija, ČSR, Amerika, Madžarska, Nemčija, Kanada, Švedska, Švica, Italija, Letonska, Jugoslavija, Velika Britanija, Finska in Poljska. Jugoslavija letos prav gotovo ne bo žela velikih lavorik. Premlad je pri nas še ta šport in premalo izkušenj se imamo. Prav gotovo pa se bo naša reprezentanca držala častno. Enkrat moramo stopiti v mednarodno arenno in položiti brucovski izpit, kakor so ga drugi pred nami. Važno pa je, da bi ministrstvo za telesno vzgojo naroda prisločilo našim hokejistom na pomoč s podporo, ki niti ne bi morala biti posebno visoka, saj so nam Švicarji dali prav izredno ugodne pogoje: rabili bi za ta nastop v Švici, nastop, ki bo našim hokejistom lahko neizmerno koristil, le kakih 15 do 20.000 dinarjev! Toliko pa upamo, da se bo že še na kakšen način dalo dobiti! Ob opazovanju in v igri z odličnimi narodi bi naši mladi igralci dobili mnogo izkušenj in bi po prestanem ognjenem krstu lahko zaorali novo brazdo k uspešnemu razvoju tega lepega zimskega športa v Jugoslaviji. Take edinstvene in cenene prilike ne smemo zamuditi!

Dne 26. febr. v Berlinu: Jugoslavija: Nemčija

Jugoslovanska nogometna zveza je na svoji zadnji seji sprejela predlog nemške nogometne zveze, naj bi odigrali obe nogometni reprezentanci svojo meddržavno tekmo dne 26. februarja 1939 v Berlinu. Naša zveza je povabilo sprejela, njeni funkcionarji pa naj zdaj preskrbe, da bodo za pot v Berlin izbrali zlasti za napad, pa tudi za obrambo take moke, ki bodo popolnoma kos ostri in odlični igri nemške nogometne reprezentance. Sami fini tehničarji naj kar lepo ostanejo doma. Močni ljudje bodo tam lahko opravili svojo nalogo. Saj imamo tudi takih telesno krepkih nogometašev, ki razpolagajo z bleščicim tehničnim repertoarjem, v Jugoslaviji še kar dovolj. Do berlinskega termina imamo časa ravno na pretek, zato bi bilo umestno, če bi merodajni že zdaj postavili reprezentančno moštvo, ki bi imelo še priliko, da bi se med seboj spoznalo. Uspeh v Nem-

Konči Ahačič:

Jaka Spaka in čudodelna dlaka

Tretje poglavje
Sinko Trinajstinko

V majhni podgorski vasi je živel siromišni čevljar Spaka. Vedno je bil mojster Spaka židane volje, čeprav ni imel razen ženice in kože nič drugega, kakor dvanajst hčera. Takole je nekoč modrovala gospa Spaka in pridno lupila krompir:

Radio

Programi radio-Ljubljana

Cetrtek, 29. decembra: 12 Razni pevski zbori (pl.) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Napovedi — 18 Brata Goloba igrata na harmoniki — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarik) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Predavanje ml. za. tolesno vsgole — 19.30 Deset minut zabave — 20 Koncert Rad. orkestra — 21 Prenos iz Turina. Simfonični koncert skladb Igorja Stravinskega s sodelovanjem pianista Sulinke Stravinskega — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Prenos lahke glasbe iz restavracije Emona.

Drugi programi:

Cetrtek, 29. decembra: Belgrad-Zagreb: 20 Narodne pesmi, 20.30 Simfonični koncert, 21.30 Vokalni koncert — Praga: 20 Operna glasba, 21.16 Orkester in klavir — Varšava: 19 Lahka glasba, 21.30 Božične pesmi, 22 Dunajski klasični, 23 Poljska glasba — Budimpešta: 20 Ciganski orkester, 22.45 Orkestralni koncert — Italijanske postaje: I. skupina (421, 394 in 283 m): 17.15 Plesna glasba, 21. Ljudska opera — Kraljeva hči — II. skupina (359, 369 in 283 m): 17.15 Vokalni koncert, 21 Stravinskega skladbe — III. skupina (492, 272 in 227 m): 21.30 Plesni koncert — Dunaj: 20.10 Veliki zabavni koncert — Berlin: 20.10 Preraz skozi opere in operete 1938 — Königsberg: 20.10 Simfonični koncert

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaševanju reklame značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službo dobe

Strojepisko
za popoldansko delo, od pomladi za ves dan, Ljubljana, iščemo. Prošnje z navedbo kol ali prakse poslati upravi »Slovenca« pod »Knjižna založba« 20.116. (b)

Glasba

Priložnostne prodaje
ne iščite, ker dobite tovarniško. — Nove plošče v poljubni izbiri že po Din 30.—.

Elektroton

PASAŽA NEBOTIČNIKA

Iščite seznam.

Posedstva

Kunaver Ludvik
gradbeno-strokovno posredovanje — Cesta 29, oktobra št. 6, telefon 37-33, ima napredaj večje število parcel, kompleksov, posestev, gozdov, trgovskih in stanovanjskih hiš in vil. Pooblaščen graditelj in sodni cenilec za nasvete brezplačno na razpolago.

Več stavbnih parcel

naproday v bližini kolodvora št. Vid. — Vižmarje. Pojasnila: Vižmarje 69

Službe iščejo

Mesarski pomočnik
vaje vseh del, vojašine prost, išče službo. Naslov v vseh poslovalnih »Slov.« pod št. 20.104. (a)

Vnajem

Večje skladišče
zaprto, za les, v Ljubljani in okolici — iščem. Ponudbe z navedbo prostornine upravi »Slov.« pod »Zračno« 20.117. (n)

SOBE

Mesečno sobo
posebni vhod — oddam. Sv. Petra cesta 44. (e)

Razno

KO-KO-DAK

Jajce tudi po zimi, kadar so najdražje Vam znesejo Vaše kokoši! Pojasnila brezplačno **Milan Vrablič, Ptuj 33**

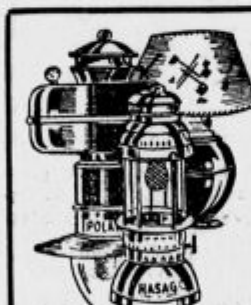
Razglas

Uprava občine Zagorje javno razglasa, da se vrši običajni letni **živinski in kramarski sejem** kakor vsako leto tudi letos in sicer v soboto, dne 31. decembra 1938. Kupci in prodajalci vljudno vabljeni! Uprava občine Zagorje.

Slavnemu občinstvu vljudno naznanjava, da bova s 1. januarjem 1939 otvorila v lastni hiši v Kamniku v Maistrovi ulici št. 19 staroznana

gostilno »Pri nebeškem očetu«

Za obilen obisk se priporočava **Albert in Ela Uršič**

NAJNOVEJŠI IZUM I ORIGINALNE HASAG-PRESTO PETROLEUM PLINSKE SVETILKE

(svetlovni patenti)

Za pogrevanje špirit ni več potreben!

Niti 3 minute ni treba čakati.

ORIGINALNE POLAR SVETILKE od 800-3000 sveč
Čez 100 modelov! Prospekte pošljemo gratis in franco! ORIGINALNE HASAG IN POLAR SVETILKE, ter originalni deli se lahko nabavijo samo pri nas

PETRO-LUX k. d., ZAGREB, Radišinska ulica 9 • • • Telefon 72-60

Iščejo se prekupevalci in zastopniki v vseh mestih.

VARUJTE SE MANJ VREDNIH PONARED B!

Denar

Kupim 500 Mark
plačilnih na Dunaju. Izplačam v dinarjih tu. — Ponudite na upravo »Slovenca« pod zn. »Marke« št. 20.102. (d)

Prodamo

Namočena polenovka
se dobi pri I. Buzzolini, Lingerjeva (Kresija). (1)

Šivalni stroji

po najugodnejših cenah, tudi na ugodne mesečne obroke v trgovini

Splošna trg. družba z o. z. St. Vid nad Ljubljano
Rabljene stroje vzamem v račun.

Za vsako priliko
najboljše Hubertuse in vsa druga oblačila nudi ceneno Presker, Sv. Petra cesta 14.

CONTINENTAL

pisalni stroj za dom in pisarno!

Samoprodaja: Ivan Legat
Ljubljana — Maribor

Patent »Kraljica petič«
ki se naloži le enkrat dnevno, potem pa goril ves dan, se dobi v vseh velikostih pri A. Semenčič in drug, Ljubljana, Miklošičeva cesta 15, telef. št. 48-67. (1)

Šivalni stroji

s tovarniško garancijo na ugodne mesečne obroke. Rabljene stroje vzamemo v račun, isti tudi po zelo ugodnih cenah na prodaj!

Nova trgovina
Tyrševa cesta 36
(nasproti Gospodarske zveze).

MALI OGLASI
»Slovenca«
in stvar bo uspela.

Tvornica pletene i virkovane robe išče mladega in agilnega

POTNIKA

kot nameščenca, ki je več let delal v naši državi in ima dober nastop. Želi se znanje nemškega in po možnosti madžarskega jezika poleg narodnih jezikov. Ponudbe pod značko »Uveden potnik« na Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9.

»Vzajemnost«, društvo duhovnikov ljublj. škofije bo imelo v petek, 30. decembra 1938 ob pol treh popoldne v posvetovalnici Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani svoj

redni letni občni zbor.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora;
2. Poročilo predsednika;
3. Poročilo blagajnika;
4. Poročilo nadzorstva;
5. Odobritev letnega računa;
6. Volitev odbora;
7. Volitev nadzorstva;
8. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor zaradi nezadostnega števila navzočih članov ob določeni uri ne bil sklepan, se bo z ozirom na § 8 društvenih pravil vršil pol ure pozneje v istem prostoru in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki more veljavno sklepati brez ozira na število navzočih članov.

Odbor.

Umrli je po mučni bolezni naš brat in stric, gospod

Franc Sitar

Pokopali smo ga 27. dec. na pokopališču v Toplicah pri Novem mestu. Blagoga pokojnika priporočamo v pobožno molitev!

Toplice, dne 28. decembra 1938.

Zalujoče sorodstvo.

DRSALKE

nova pošiljka prispela — par od Din 50.— dalje
A. GOREC družba z o. z. poleg nebotičnika

Dolores Wieser:

Podkrnoški gospod

Roman. — Poslovenil Janes Pucelj.

Zrelčan vstane:

»Teda vam predlagam svojega sina Lenarta, ki mu pravijo Zavorjin. Ni sicer duhovni, je pa cel dečko, ki ne pozna goljufije in zvijače. Ker nimamo škola v deželi, zato menim, če je prav vsem gospodom, postavimo kot stanovi njega za gospoda Pod Krnosom.«

Gospodje priključujejo in včasno godejo. Samo Kališnik ugovarja:

»Duhovske službe se ne smejo oddajati laikom.«

»Daj nam boljše!« zakliče Hodišan ostro in slabe volje.

»Župnik iz Zakamna je pobožen, pravičen mož,« predlaga kanonik.

»Pobožen in pravičen, to je zadosti za župnika za Kamnom, ni pa zadosti za prošta Pod Krnosom, ki mora biti hkrati gospod, sodnik in zapah proti Turkom,« se razvema Hodišan.

»Gospod nima napak,« meni počasi prelat Konrad Rajnspergar, ki sedi tu za stolni kapitel svete Heme. »Na Pod Krnos mora mož s krepko roko. In potem, prečistiti sobrat, kdo naj bo potem župnik za Kamnom? Imamo dosti premalo duhovnikov. Morali bi vzeti fari pastirja, če hočemo postaviti prezbiterja za prošta.«

»Prav tako je,« veli stari Volkar, ki slovi za brumnega moža. »Saj je Pod Krnos kapiteljska hiša. In čeprav zdaj tam domujejo samo trije duhovni gospodje in nista dva izmed njih kdo ve kaj za rabo, je še zmeraj bolje kakor nič in ni treba, da je prošt tudi še duhovni.«

Jakob Kališnik pomislil z glavo:
»Lahko, da imajo gospodje prav, toda prepovedano je! Cerkvene službe oddaja cerkev! Stanovi nimajo pravice za to!«

»Kdo pa je pri nas cerkev, če ne mi?« seže v besedo Vetrinjski in se premeteno nasmehne. Hodišan pa reče ježno:

»Škoda nimamo in papež, papežu bo pač od srca vseeno, koga pošljejo Korošci v to temno luknjo.«

»In saj ni za večno,« omeni pogovarjajoče težki Rajnspergar Kališniku. »Saj je le toliko, da je pač kdo tam. Zavojin pač tudi sam ne bi ostal rad za večne čase Pod Krnosom.«

»Zakaj ne?« meni Zrelčan skoraj užaljeno. »No, zakaj ne,« se nasmehne kanonik, »kdo ve, morda mu pride na um, da bi se oženil, in to bi se vendarle ne spodobilo. Potem, cerkveno premoženje sme dedovati samo cerkev in eploh — hoho.«

»Otočej mora pač ostati samski,« reče brumni Volkar.

Zrelčan pa vzdihne čemerno vmes:

»Saj tudi ničesar ne zamudi, kdor se ne oženi.«

Medtem ko obkroži mizo zadržano muzanje — vsi poznajo gospo Elizabeto in ta in oni ima doma tudi Jerco ali Spelco, ki tudi ni dosti krotkejša — zadoni hipoma jasen, mlad glas gori od zunaj.

Saj je gospod Sebastijan poslal že po Narteja na dom in zdajci ti stopi ta že sam v dvorano, kot bi zrastle iz tal, visok in rjav in plavih las, da se brzgotovni starci kar naslanjajo na njegovi žarni mladosti.

Lenart Zavojin ne reče nobene besede, se samo ogleda, postoji in čaka. Strunni obraz se mu nategne od notranjega vznburjenja.

»Ta je pravi,« sišči šepetati viteze.

Eden pa ostane kaj tih v svojem visokem stolu — Jakob Kališnik s svojim plemenitim, smelim obrazom in jasnimi, strogimi očmi pod gostimi, belimi obrvi.

Nartej ne razume, da se mu pogled ne more odtrgati od tega moža. Mu je, kakor da mora v čudnem območju prenesti globoko vprašanje teh

ostrih oči. Kar pa zagleda zaigrati starcu nenavadno dobrohoten smehljaj okrog ozkih ustnic. Zdaj šine Narteju vročica in rdečica v lica.

Vprav zaropota stari Silberberžan:

»Ta je premlad.«

Volbenk s Halčka mu molče in s poudarkom prikimava.

Vendar Jakob Kališnik meni malodane porodno:

»Četudi bi sicer ne imel nič napak, bo sleherni dan boljše.«

In potem po globokem premisleku:

»Menim, da pritrdimo Zrelčanu.«

Tako reče Jakob Kališnik in z njim podajo zdaj Zrelčanu gospodje roke čez mizo, da so iste misli. Nihče ne črne besede k vsemu temu, samo opat vetrinjski šepne Kališniku:

»Obhudejmo vašo modrost, uklonili ste se močnejšemu nasprotniku!«

Stari kanonik se le rahlo nasmehne:

»Moj nasprotnik ni bilo mnenje gospodov.«

Izenaden pogleda Vetrinjski kvišku. Nato meni nekam negotovo:

Vas dobro razumem. V mislih imate novi čas.«

»Ne,« odvrne Kališnik malo da ne osorno in se okrene k višjemu duhovnu spodnjekoroškemu, proštu od svetega Virgilija, ki zdaj, najstarejši v zboru, pomigne Zavojinu, naj stopi bliže.

Nartej stopi naprej k mizi.

Motne oči starčeve iščejo Narteju v obličju:

»Mlad si, pueh,« reče milosrdno.

Sicer nihče ne črne besede. Vse resno molči.

Potem si stari povzame moči in vsakogar prevzame resnoba, s katero začne:

»V imenu duhovskih in svetnih stanov postavljam tebe, Lenart Zavojin, danes za gospoda in prošta Pod Krnosom, da boš v teh revnih časih branil deželo vsakega sovražnika, varoval pravice cerkve in skrbel za red, v kolikor bo segala tvoja oblast. Tu pred deželnimi stanovni boš prisegel na sveti evangelij: da hoš po najboljši vesti spo- njevati dolžnosti, ki si jih prevzel, živeti samsko,

se izkazovati pravega kristjana in gospoda v vsem in vestno upravljati cerkveno premoženje.«

Nato pomigne stari s tresočo roko pisarju. Ta prinese zapečaten zvitek, ki so v njem zapisane prebende in lovstva pravica, desetine in zamude, prav tako vse pravice in vse dolžnosti, ki jih ima prošt Pod Krnosom.

S skromno, obotavljajočo se kretnjo poda stari prošt od svetega Virgilija dekret Narteju čez mizo. In čeprav ni med temi maloštevilnimi železnimi možmi, ki se tu boré za zadnje nade svoje domovine, nobenega ceremoniarja, ki bi Narteja vodil, ga vendar potisne neka čudna moč, da poklekne. Mahoma začuti: je kaj velika, sveta služba, ki jo je zdaj vzel na rame.

In ko tako kleči in sklone obraz nad težko zapečateni zvitek, ga prevzame temna bojazen.

Zdaj je tu, da brani vero in domovino.

Bo pa?

»Gospod, pomagaj!«

Obotavljaje se položi prste, da bi prisegel, na sveto knjigo, ki mu jo proži stari, in govori urno in hrupavo:

»Obljubljam pri Bogu in njegovem svetem evangeliju, da bom te naložene mi dolžnosti vestno izpolnjeval. K temu naj mi pomaga moj Gospod Kristus in naša ljuba Gospa.«

Zdaj Nartej vstane in se nemo poklanja starcem, ki mu nekam v zadregi voščijo srečo; mladi, ki mu čvrsto stresajo roko, so mu vsi daleč in tuji.

Jakob Kališnik mu pogleda globoko v oči in ne reče nobene besede. In vendar čuti Nartej, da rahlo pogled tega moža jekleni molk njegovih potez in mu sega prav v žalost njegova srca.

Mahoma ga poparj velik sram. Hlastno se okrene in ne more spregovoriti besede, ki bi jo neomadeževanemu možu prav za prav vendarle rad rekel.

Jutro velikega torka je sinje in hladno. Zarana že dirja Zrelčan s sinom in nekaj hlapeci od Brež proti jugu.